

REGULERINGSPLAN OG KONSEKVENSS- UTREDNING FOR ØRLAND HOVEDFLYSTASJON

Temautredning nærmiljø og friluftsliv

10.01.2014

Forsvarsbygg kampflybase

FORORD

Prosesen med valg av nytt kampfly og senere valg av lokalisering av base for flyene har pågått over flere år. De politiske beslutningene om valg av nytt fly og baselokalisering er forankret i:

- Stortingets beslutning av 8. juni 2009 – valg av F-35 som nytt kampfly
- Stortingets beslutning av 14. juni 2012 – valg av Ørland som ny hovedbase og Evenes som framskutt base

Forsvarsbygg fikk i 2012 i oppdrag av Forsvarsdepartementet å bygge ut Ørland hovedflystasjon for å ta imot de nye kampflyene og legge til rette for at Forsvaret kan gjennomføre effektiv utdanning og trening fra Ørlandet, og å forberede Evenes som framskutt base. Forsvarsbygg sitt oppdrag er forankret i IVB LTP 2013-2016.

Den nåværende virksomheten med dagens F-16 fly skal opprettholdes og utvides mens utbyggingen av basen pågår. F-16 flyene vil bli utfaset parallelt med at F-35 flyene innføres.

Utbygging av basen og anskaffelsen av nye kampfly har et stort investeringsomfang og vil medføre konsekvenser for lokalsamfunnet. Bygge- og anleggsvirksomhet forventes å pågå fra 2014 til ca 2020. Utbyggingen vil bli gjennomført i henhold til en reguleringsplan som etter planen skal vedtas av Ørland kommune.

Reguleringsplanen skal gi de nødvendige rammer for forsvarets definerte behov som er bygg og anlegg for to skvadroner med F-35 og andre beslektede flyttinger, og mulige fremtidige behov, nærmere beskrevet i planbeskrivelsen. Planen skal videre legge til rette for nødvendig baneanlegg, flytting og oppgradering av dagens vakt og administrative område.

På grunn av tiltakets omfang fastsatte Ørland kommunestyre et program for plan- og utredningsarbeidet i møte den 23. mai 2013. Planprogrammet fastsatte utredningsomfang- og tema som følge av tiltakets samlede konsekvenser for miljø og samfunn i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser.

Temaraportene som er utarbeidet på grunnlag av planprogrammet omhandler i hovedsak konsekvenser av den utbyggingen som er besluttet inne på basen, samt konsekvenser av driften med det nye flyet. Naturlig fremtidig utvikling av basen er i mindre grad berørt. Utredningen beskriver konsekvensen av tiltaket sammenliknet med dagens situasjon med én F-16 skvadron og anlegget slik det framstår i dag.

Temaraportene er utarbeidet i en åpen prosess der både Ørland kommune, fagmyndigheter på regionalt nivå, ulike interessegrupper og enkeltpersoner har medvirket underveis. I tillegg til lovpålagt medvirkningsprosess i forbindelse med fastsetting av planprogrammet har det vært holdt orienterende møter og åpne plandager om konsekvensutredningen både i mars, juni og september. I september ble foreløpige utgaver av temaraportene presentert og gjort offentlig tilgjengelig. Både lokale og regionale myndigheter, interessegrupper og enkeltpersoner ble oppfordret til å komme med skriftlige innspill. Mottatte innspill er gjennomgått og har bidratt til den videre bearbeiding av rapportene.

De endelige temaraportene danner grunnlag for en samlet konsekvensutredning, som inngår i planbeskrivelsen for reguleringsplanen. Temaraportene følger som en del av reguleringsplanen for Ørland hovedflystasjon.

Foreliggende temaraport omfatter utredning av tiltakets konsekvenser for nærmiljø og friluftsliv. Utredningene er gjennomført for Forsvarsbygg av konsulentgruppen ALM.

Oslo, 10.01.2014

Olaf Dobloug
Direktør Forsvarsbygg kampflybase

INNHOOLD

1	SAMMENDRAG	7
1.1	METODE	7
1.2	GENERELL BESKRIVELSE AV NÆRMILJØ OG FRILUFTSOMRÅDER	7
1.3	DAGENS SITUASJON PÅ ØRLANDET	7
1.4	VERDIVURDERING	7
1.5	KONSEKVENSVURDERING	9
1.6	ANLEGGSSFASEN	10
1.7	AVBØTENDE TILTAK	11
2	TILTAKSBEKRIVELSE	13
2.1	UTBYGGING	13
2.2	BASENS INDRE ORGANISERING	13
2.3	RULLEBANELENGDE	13
2.4	ENDRING I AKTIVITETSOMFANG	13
2.5	ENDRING I AVGANGSMØNSTER	13
2.6	ILLUSTRASJON AV TILTAKET	15
3	OM DELUTREDNINGEN	17
3.1	AVGRENSNING AV FAGOMRÅDET	17
3.2	NASJONALE, REGIONALE OG LOKALE MÅL OG RETNINGSLINJER	17
3.3	PLANPROGRAMMETS KRAV	18
3.4	METODE OG DATAGRUNNLAG	18
3.5	KRITERIER FOR VERDI	20
3.6	KRITERIER FOR OMFANG (PÅVIRKNING)	21
3.7	KRITERIER FOR KONSEKVENNS	22
3.8	DATAGRUNNLAG	23
3.9	OVERLAPPENDE UTREDNINGSTEMA	24
3.10	STØY	24
3.10.1	Vurdering av støyforhold i nærmiljø- og friluftsområder	26
4	BESKRIVELSE OG VERDIVURDERING AV FRILUFTSOMRÅDENE	27
4.1	GENERELL BESKRIVELSE AV TEMA	27
4.2	VERDIER	27
5	BESKRIVELSE OG VERDIVURDERING AV NÆRMILJØOMRÅDENE	39
5.1	GENERELL BESKRIVELSE AV TEMA	39
5.2	VERDIVURDERING	39
5.3	OPPSUMMERING AV VERDI I FRILUFTS- OG NÆRMILJØOMRÅDENE	43
6	KONSEKVENSER	45
6.1	BESKRIVELSE AV TILTAKET SLIK DET KAN BERØRE FRILUFTSLIV OG NÆRMILJØ	45
6.2	BEFOLKNINGSUTVIKLING OG UTFORDRINGER	45
6.3	OMFANG OG KONSEKVENES	46
6.3.1	Omfang og konsekvens i friluftsområder	47
6.3.2	Omfang og konsekvens i nærmiljøområder	49
6.3.3	Oppsummering av omfang og konsekvens	53
7	AVBØTENDE TILTAK	57
8	KONSEKVENSER I ANLEGGSSFASEN	59
9	REFERANSER OG KILDER	61

1 SAMMENDRAG

1.1 METODE

Konsekvensutredningen er gjennomført i henhold til planprogrammet av 24.04.2013. Metodisk bygger konsekvensutredningen på Statens vegvesens håndbok 140, 2006 som baseres på en systematisk tretrinns prosedyre:

- Trinn 1 er en inndeling av planområdet i delområder med beskrivelse og verdivurdering. Influensområdet fastsettes.
- Trinn 2 omfatter en vurdering av hvilken type og grad av omfang (positivt eller negativt) det planlagte tiltaket medfører for nærmiljøet.
- Trinn 3 omfatter en vurdering av konsekvenser basert på en syntese av verdi og omfang.

Plan- og influensområdet er delt inn i 18 enhetlige områder for friluftsliv og 7 enhetlige områder for nærmiljø. Delområdene kan avgrenses og karakteriseres som en helhet, og har fremtredende karaktertrekk/ kjennetegn som virker samlende på oppfatningen av arealet.

Utvalg av nærmiljøområder er gjort ut fra boligområder, møtesteder, skole og barnehager, serviceområder og gang- og sykkelveger. Friluftsområder og -aktiviteter er avgrenset til fjærområdene, turområder og ulike aktivitetstilbud i kommunen.

Det er gjort registreringer på bakgrunn av befarings av områdene, kartmateriale, flyfoto og bilder samt annet tilgjengelig bakgrunnsmateriale, høringsuttalelser og samtaler med representanter i Ørland kommune.

1.2 GENERELL BESKRIVELSE AV NÆRMILJØ OG FRILUFTSOMRÅDER

Ørlandet avviker fra landskapet ellers i regionen. Landskapet utgjør et sammenhengende sletteland med leirjord og myr, og er regionens største areal med dyrka mark (Skog og landskap 2004). Gårdsbrukene ligger spredt på den store flaten. Karakteristisk for Ørlandet er også de mange våtmarksystemene med langgrunne fjærer der det er et yrende fugleliv som tiltrekker seg mange fuglekikkere.

Terrenget er praktisk talt helt flatt. I det fjerne reiser fjellene seg i Bjugn i nord og vest, i Agdenes over fjorden i sør og på Storfosna i vest med attraktive friluftsområder. Mer lokale turområder er Rusasetfjellet på grensen til Bjugn og Lerberen ikke mange kilometerne fra Brekstad og flybasen. Aktiviteter er også knyttet til kysten med øyhopping, båtliv og fiske, og flere steder er det rorbuer for utleie.

Brekstad er kommunesenteret i Ørland med ulike service-, idretts- og kulturtilbud, skoler og barnehager. De største boligområdene ligger ved Brekstad, men er også spredt til Uthaug og Opphaug.

1.3 DAGENS SITUASJON PÅ ØRLANDET

Kampflybasen er omgitt av kulturlandskap med tradisjonelle gårdsbruk med firkanttun og omkringliggende jordbruksområder. Grandefjæra med store friluftskvaliteter og Brekstad med sine service- og kulturtilbud ligger like sørøst for basen. Foruten Grandefjæra og Hårberg skole, ligger de fleste friluftsområdene og nærmiljøfunksjonene i god avstand fra basen og er lite plaget av flystøy.

1.4 VERDIVURDERING

Plan- og influensområdet er delt inn i 17 ulike friluftslivsområder og 7 nærmiljøområder som er gitt følgende verdi:

Forsvarsbygg kampflybase – Reguleringsplan og konsekvensutredning

Temautredning nærmiljø og friluftsliv

Nr/ kart ref	Delområde	Kommune	Kategori	Verdi
	FRILUFTSOMRÅDER			
A	Grandefjæra	Ørland	Friluftsområde, naturreservat	Stor
B	Innstrandfjæra	Ørland	Friluftsområde, naturreservat	Stor
C	Hovsfjæra og Bruholmen	Ørland	Friluftsområde, naturreservat	Stor
D	Austråttlunden	Ørland	Landskapsvernområde	Stor
E	Austråttlunden golfbane	Ørland	Friluft-/treningsområde	Middels/stor
F	Lerberen	Ørland	Tur- og aktivitetsområde	Stor
G	Rusasetfjellet	Ørland	Turområde	Middels/stor
H	Rusasetvatnet	Ørland	Turområde	Middels
I	Hoøya	Ørland	Turområde	Middels
J	Kjeungskjær fyr	Ørland	Utfartsområde	Middels/liten
K	Beian	Ørland	Badeplass, sjøhus	Middels
L	Rønsholmen brygge	Ørland	Ferie- og fritidsanlegg	Middels
M	Garten	Ørland	Sjøhus, fiske, ferge	Middels
N	Brekstad gjestebrygge	Ørland	Gjestebrygge	Middels/liten
O	Holnesøra	Ørland	Friluftsområde	Middels
P	Stjørnefjorden	Ørland/ Agdenes	Skipsleia	Middels
Q	Strandsone Agdenes	Agdenes	Friluftsområder	Middels
	NÆRMILJOMRÅDER			
R	Brekstad	Ørland	Kommunesenter	Stor
S	Uthaug	Ørland	Tettsted	Middels
T	Hårberg skole	Ørland	Skole	Stor
U	Ørland Ungdomsskole	Ørland	Skole	Stor
V	Marihøna barnehage	Ørland	Barnehage	Stor
W	Solblomsten Steinerbarnehage	Ørland	Barnehage	Stor
X	Boligområder	Ørland	Boligområde	Stor

1.5 KONSEKVENSVURDERING

Det er først og fremst støypåvirkning som vurderes å ville endre opplevelseskvaliteter i noen frilufts- og nærmiljøområder. Opplevelsen av støy er knyttet til støyhendelser hovedsaklig i fm med avgang og landinger. Som hovedregel foregår de daglige øktene med flyvninger før og etter lunsj. I helger og om natten vil det i normalsituasjonen være stille. De fleste driver friluftsliv i helgene og om ettermiddagene, og vil således ikke bli påvirket av Forsvarets aktivitet. Støybelastningen vil naturlig være sterkest nær nær flystasjonen og området vest/sydvest for hovedflystasjonen. Deler av Grandefjæra, Hoøya og Grande vil bli påvirket av støy fra overflyvning, avhengig av flymønster. I disse områdene kan støynivået være så høyt at det er risiko for temporære eller permanente hørselsskader. Også friluftsområder utenfor overflyvningssonene vil få et økt støynivå men betydelig lavere, og konsekvensene vil derfor være mindre.

Våtmarksområdene på Ørland står i en særstilling og preger landskapet og friluftsopplevelsen for mange brukergrupper. Store deler av friluftslivet er for mange knyttet til strand- og fjæresonen både når det gjelder turgåing, fugletitting, gåse- og andejakt, bading, båtliv osv. Det er også en iboende konflikt mellom Ørland Våtmarkssenters ansvar for utvikling av turisme og tilrettelegging av våtmarksområdene, og økt støy i de samme områdene.

I 2030 forventes folketallet i Ørland og Bjugn kommuner å komme opp i 12000, noe som er ca. 15 % høyere enn i dag. De fleste som flytter til kommunene er i aldersgruppen 25 til 40 år. Både antall barnehagebarn og grunnskolebarn forventes å øke. Antallet ungdommer forventes ikke å øke i tilsvarende grad. Også antallet eldre over 70 år vil øke, som ellers i landet. En større og mer sammensatt befolkning kan skape utfordringer. Dette er utfordringer som kommunen må møte med en tilstrekkelig skole- og barnehagedekning, attraktive arbeidsplasser, gode boligtilbud og fritidstilbud.

Behovet for flere boliger vil øke fra 40 – 50 nye boliger pr. år til ca. 70 pr. år med den beregnede befolkningsøkningen (ALM-PLAN-RAP-002). Det er i Ørland og Bjugn satt av tilstrekkelig areal til boligbygging i de sentrumsnære områdene i Brekstad og Botngård (Rambøll 2013). Fraflytting av boliger og gårdsbruk vil over tid kunne sette sitt preg på nærmiljøene.

Økt bruk av, og trykk på, friluftsområdene ved at det i fremtiden vil bli flere brukere, kan imøtekommes ved at det legges bedre til rette for bruk av andre friluftsområder i kommunen. Ørlandet har lite utmark, slik at de områdene som er aktuelle å bruke er desto viktigere. Det er viktig at Ørland kommune, i fremtidige planer tar høyde for vekst og tilrettelegger for tilstrekkelige frilufts- og rekreasjonsmuligheter i nærmiljøet.

Det foreligger to alternativer med noe ulikt flymønster som beskrives i kapittel 2. Hovedforskjellen i konsekvenser for nærmiljø og friluftsliv er:

Sammenstilling av konsekvenser i delområdene:

Tabell 1-1 Hovedforskjeller i konsekvenser for nærmiljø og friluftsliv mellom alternative flymønstre.

	Konsekvens alt.1	Konsekvens alt.2
Friluftsområder:		
Område A Grandefjæra	---	--
Område B Innstrandfjæra	0	0
Område C Hovsfjæra	0	0
Område D Austråttlunden landskapsvernområde	0	0
Område E Austrått golfbane	0	0
Område F Lerberen	0	0
Område H Rusasetvatnet	0	0
Område I Hoøya	--	--
Område N Brekstad gjestebrygge	0	0
Område O Holnesøra	0	0
Nærmiljøområder:		
Område S Brekstad	+	+
Område T Uthaug	0	0
Område U Hårberg skole	0	0
Område V Ørland Ungdomsskole	0	0
Område W Marihøna Barnehage	---	---
Område X Solblomsten barnehage	-	-
Område Y Boligområder	0 (Brekstad)	0 (Brekstad)
	- (Uthaug)	-- (Uthaug)
Samlet konsekvensvurdering	---/--	--/---

I tabellen er de friluftsområder som ligger lengst unna kampflybasen og hvor det ikke er konsekvenser sløyyet.

Alternativ 2 rangeres som det beste alternativet pga. lavere nivå for støy i Grandefjæra og noe lavere i Marihøna Barnehage, enn alternativ 1. De mest berørte områdene er utslagsgivende for konsekvensgraden.

Kort oppsummert er hovedforskjellene på alternativene:

Det er liten forskjell på de to alternativene. For friluftsområder er det først og fremst i Grandefjæra og mot Hoøya det vil være forskjeller. I de fleste friluft- og nærmiljøområder er endringene i forhold til dagens støynivå små eller ubetydelige. Støy i områder med risiko for hørselskade dekker nordre deler av Grandefjæra og områder sør for flystripa mot Grande, og alternativ 1 vil dekke et noe større område enn alternativ 2.

For nærmiljøområder er det Marihøna Barnehage som vil få en merkbar endring i støynivå i begge alternativene med 4-5 dB økning i ekvivalent lydnivå og ca. 10 dB økning i maksimalnivå. Alternativ 2 vil berøre et større areal mellom Uthaug og Hoøya hvor det ligger enkelte boliger.

1.6 ANLEGGSPHASEN

Anleggsfasen kan by på utfordringer for folk utenfor basen med hensyn til trafiksikkerhet, støy og støv fra anleggstrafikk og massetransport.

Gang- og sykkelvegen langs rv 245 er under planlegging, men finansiering er ikke sikret og den vil ikke være bygget før anleggsstart. Det er i dag gang- og sykkelveg fra Brekstad til Hårberg skole.

1.7 AVBØTENDE TILTAK

Forslag til konkrete tiltak (sammendrag):

- Fasadetiltak for boliger, barnehager og skoler m.m. for å oppnå akseptable støynivåer innendørs.
- Trafikksikringstiltak vurderes langs veier med stor anleggstrafikk.
- Varsling av øvelser og annen aktivitet som avviker fra normal daglig drift slik at lokalbefolkningen er forberedt.
- Rutiner for å overholde flymønsteret i de daglige flyøktene.

Forebyggende tiltak:

- Felles aktivitetstilbud for Forsvarets ansatte og lokalbefolkningen.
- God kontakt mellom Forsvaret og det sivile samfunn på Ørlandet slik at støy på uønskede tidspunkt (begravelser, arrangementer på skole og i barnehage m.m.) kan unngås.

Plantiltak:

Økt bruk av og trykk på friluftsområdene ved at det i fremtiden vil bli flere brukere kan imøtekommes ved at det legges bedre til rette for bruk av andre friluftsområder i kommunen. Ørlandet har lite utmark, slik at de områdene som er aktuelle å bruke er desto viktigere.

Konkrete områder som kan tilrettelegges bedre kan være:

- Brekstadbukta og Brekstadfjæra som ligger nær kommunesenteret og kan bli nærtuområde for befolkningen i Brekstad. Da det kalkuleres med en større befolkning i Brekstad, vil dette området kunne bli svært attraktivt. Tilrettelegging må avstemmes mot fuglereservatet.
- Rusasetområdet med Rusasetvatnet og området rundt Rusasetfjellet. Restaurering av vannet med omkringliggende stisystem er et prosjekt som er viktig å få gjennomført. Her er mulighetene for aktiviteter som turer, fiske og bading. Tilgjengeligheten til Rusasetvatnet og Rusasetfjellet kan bli bedre og det bør vurderes å kople det til Austrått-området med gang- og sykkelveier.
- Borgklinten: I området ved steinbruddet hvor kulturminne Borgklinten ligger, er det også friluftsområder som kunne vært bedre tilrettelagt. Området vurderes å ha et stort potensial for nærmiljøet.
- Austrått er et svært populært område både for lokalbefolkningen og tilreisende. Rehabilitering av de historiske veiløpene og flere ressurser til skjøtsel, kan gjøre området enda mer attraktivt.

2 TILTAKSBESKRIVELSE

2.1 UTBYGGING

I henhold til planprogrammet omfatter prosjektet for F-35 40-45 000 m² ny bygningsmasse og ca 25 000 m² ombygging og modernisering av eksisterende bygningsmasse. Disse tallene er i ettertid noe justert. I tillegg kommer infrastruktur og rullebaneforlengelse. Som en del av F-35 utbyggingen skal det også tilrettelegges for 250 hybler/kvarter hvorav ca. halvparten utenfor baseområdet og ca. 60 leiligheter lokalisert i nærområdet til basen. Konsekvensutredningen omfatter ikke de boligene som lokaliseres utenfor basen.

2.2 BASENS INDRE ORGANISERING

Basens indre organisering i fremtidig situasjon bygger i all hovedsak videre på dagens hovedstruktur. Inndeling i administrativt og operativt område videreføres og man gjenbruker så store deler av dagens infrastruktur og bygningsmasse som mulig. Forutsetningen om at F-16 skal driftes samtidig som F-35 fases inn, er en av årsakene til at hele F-35-området anlegges som et nytt område. I tillegg er det valgt å flytte dagens hovedvakt et stykke nordover, og her legge til rette for utvidelse og fortetting av dagens administrative område.

2.3 RULLEBANELENGDE

Eksisterende banesystem har i dag en rullebane på 2 714 meter. Dagens rullebane og tilhørende operative flater, ivaretar behovene for dagens virksomhet ved Ørland flystasjon.

Krav til rullebanelengde er ikke endelig avklart. Luftforsvarsstaben LST har imidlertid kommet med en anbefalt rullebanelengde på ca. 3300 meter, gitt ut fra tekniske hensyn og vurdering av operativ sikkerhet. I arbeidet med temautredningene er det derfor tatt utgangspunkt i en framtidig rullebanelengde på 3300 meter, med forlengelse av eksisterende rullebane i nordlig retning.

2.4 ENDRING I AKTIVITETSOMFANG

Flyaktiviteten ved Ørland flystasjon forventes å bli doblet i framtida sammenliknet med dagens situasjon. Dagens driftsmønster, som typisk innebærer to økter med avgang for jagerfly pr dag, en før og en etter lunsj, forventes å bli videreført også i framtida. I perioder med øvelser er det i større grad aktivitet også med jagerfly på ettermiddag og kveld.

I framtidig situasjon er det lagt til grunn 4730 avganger per år med norske F-35 ved Ørland flystasjon. Dette er det antall avganger med norske F-35 som er lagt til grunn i Forsvarsdepartementets utredning for lokalisering av nye kampfly fra 2011.

Videre er det i framtidig situasjon lagt til grunn alliert trening med 1600 jagerflyavganger per år hvorav 25 % med utenlandske F-35. Dette tilsvarer aktivitetsnivået på alliert trening i 2012.

Aktivitetsnivå fra annen flytrafikk enn jagerfly og døgnfordeling av denne trafikken er basert på statistikken fra 2012. For mer detaljert beskrivelse av dette vises til Temarapport støy.

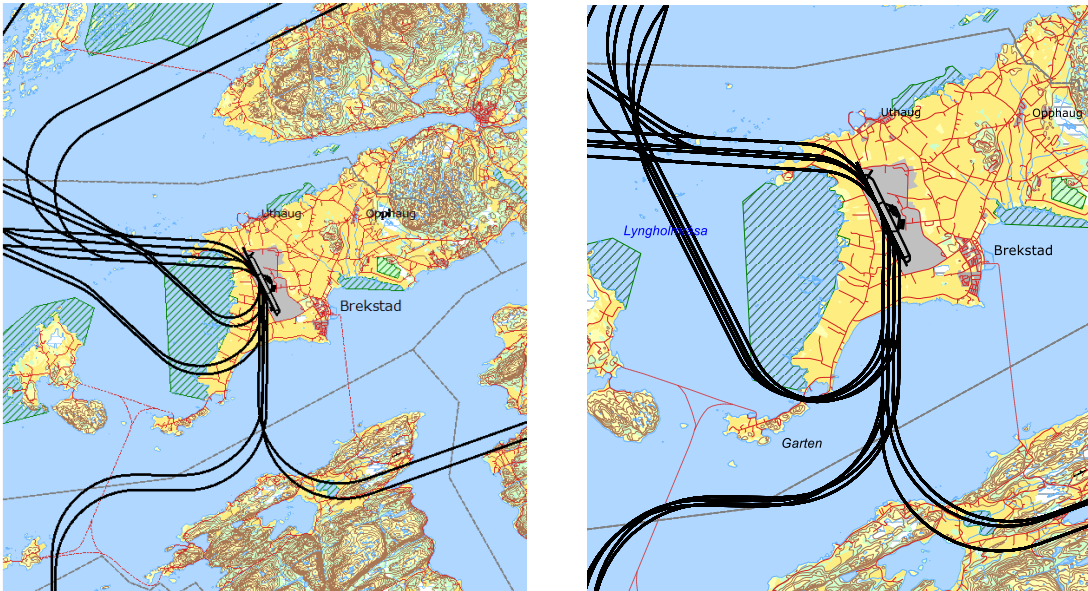
Framtidig aktivitetsomfang, lagt til grunn for utredningen, er avklart og forankret hos Luftforsvarsstaben LST og i Forsvarsdepartementet.

2.5 ENDRING I AVGANGSMØNSTER

F-35 gir i gjennomsnitt ca. 10 dB høyre lydnivå enn F-16. Lydnivå og flymønster for flyet er bestemmende for det støyavtrykket flyet avgir. Omlegging av flymønsteret har vært en forutsetning for valg av Ørland som hovedbase, fordi dette bidrar til å gi færre støyutsatte enn det F-35 med dagens flymønster ville gitt.

Arbeidet med omlegging er gjennomført i samarbeid med flyoperativt miljø på Ørland og F-35 programmet, samt at arbeidet med konsekvensutredningene i tillegg har vist behov for ytterligere optimalisering.

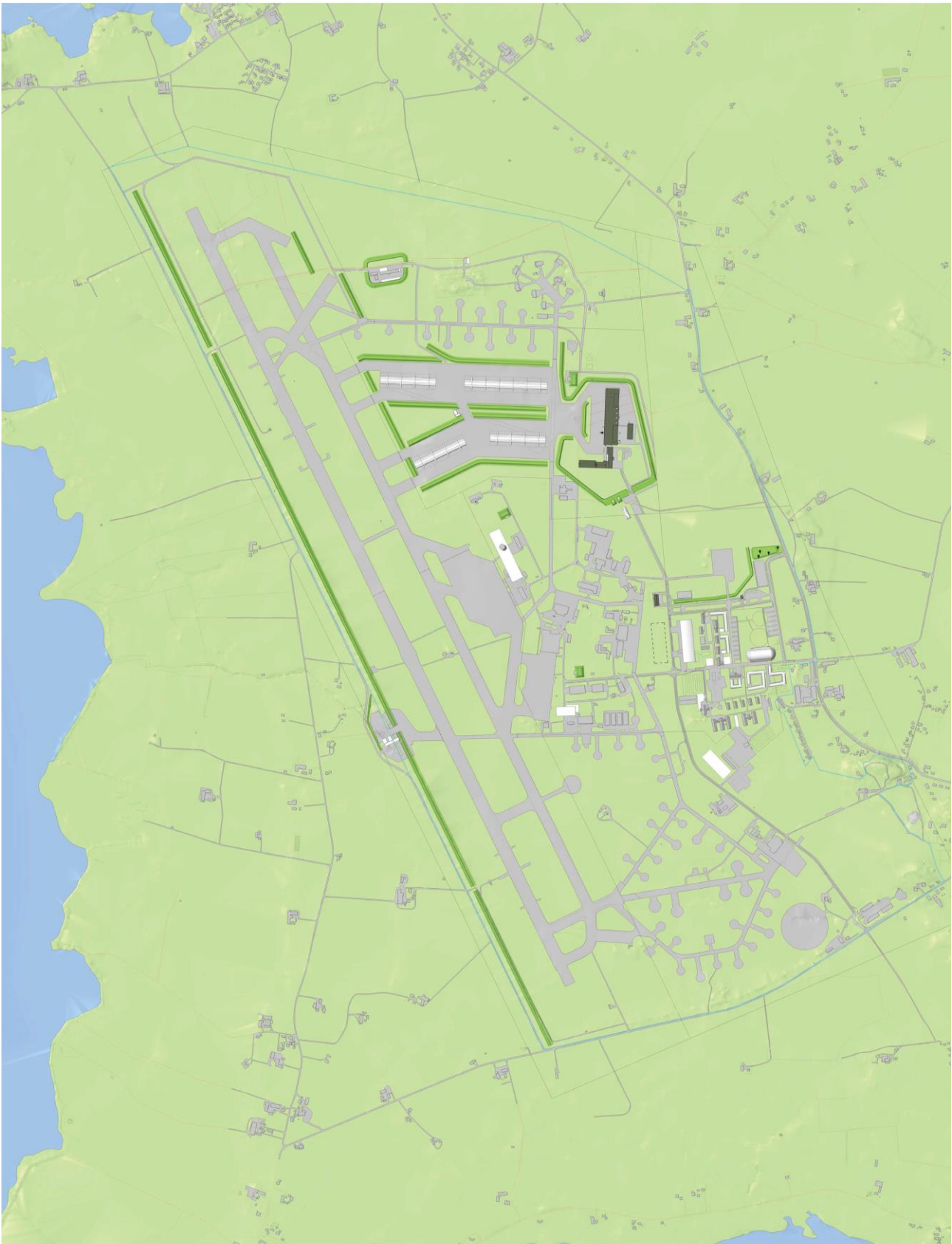
Det vurderes nå 2 alternativer mht. avgangsmønster. Alternativene er vist i figurene nedenfor. For nærmere beskrivelse av flymønster lagt til grunn for utredningene vises til Temarapport støy. Disse er justert i forhold til opprinnelig beskrivelse i planprogrammet.

Alt. 1 til venstre; Flyavganger mot nord med sving vest ved 200ft høyde, flyavgang mot syd med sving ved 200ft høyde. 1/3 av avganger som skal i sydlig retning rutes mot syd.

Alt. 2 til høyre; Flyavganger mot nord med sving vest ved 400ft høyde, flyavgang mot syd med sving hhv. ved 200ft og 400ft høyde. Sydlige avganger fordeler seg med traséer over Gartbrua for de som skal i nordligretning og avganger midtfjords med fordeling hhv mot syd og øst.

2.6 ILLUSTRASJON AV TILTAKET

Figur 2-1 Foreløpig illustrasjon av tiltaket.

3 OM DELUTREDNINGEN

3.1 AVGRENSNING AV FAGOMRÅDET

Innledning

Avgrensningen mellom temaene nærmiljø og friluftsliv kan være flytende og overlappende og omtales derfor samlet. Friluftsliv omfatter opphold og fysisk aktivitet i ulike typer friluftsområder, mens nærmiljø defineres som «menneskers daglige livsmiljø» og omfatter mer bolignære områder og funksjoner som skole, barnehage, fritids- og andre nærmiljøaktiviteter. Et godt nærmiljø bidrar til samhold og bedre helse i befolkningen.

Undersøkelser viser at det først og fremst er fred og ro og det å komme ut i frisk natur folk ønsker når de er på tur. Naturen i nærmiljøet er svært viktig og den mest etterspurte arenaen for fysisk aktivitet i hverdagen. Hverdagsfriluftslivet representerer over halvparten av det samlede antall friluftslivsaktiviteter (Miljøverndepartementet, Prop. 1 S (2012-2013)).

Friluftsliv inneholder en rekke ulike aktiviteter, og foregår på fritiden med sikte på å få gode opplevelser i områder med naturpreg. Jakt og fiske i fritiden regnes vanligvis som friluftsliv. I tillegg kommer eventuelt goder som sosialt samhold og bedre helse. Tiltak i friluftslivsområder vil kunne ha negative effekter dels gjennom fysisk å hindre mulighetene for friluftslivsaktiviteter, og dels gjennom miljøendringer som reduserer kvaliteten for utøvernes opplevelser (Direktoratet for natur-forvaltning). Dette medfører også at reduksjon i områders estetiske eller naturmessige kvaliteter vil kunne redusere folks utbytte selv om aktivitetene i seg selv ikke blir hindret. Motsatt kan miljøendringer som øker områdets kvaliteter gi økt utbytte for brukerne. Friluftslivet skal være miljøvennlig og helsefremmende (Miljøverndepartementet 2001).

Avgrensning av tema

I mange tilfeller vil nærmiljø og friluftsliv ha betydning for og være en del av andre fagtema.

I dette prosjektet omhandler friluftsområdene de aktiviteter som knytter seg til naturreservatene, våtmarksystemene, Austråttlunden landskapsvernområde og til aktivitetene båtliv, sykkel, golf og turgåing.

Nærmiljø omhandler aktiviteter og rekreasjon knyttet til bolig og arbeidsplasser, skole og barnehage, myk transport og funksjoner i Brekstad og Uthaug

Tema friluftsliv og nærmiljø gir viktig informasjon til utredningen om helse om hvilke områder som har en viktig bruks- og opplevelsesverdi for befolkningen. Bortfall av områder/funksjoner eller reduserte bruks- og opplevelseskvaliteter kan påvirke brukernes helse.

Reduksjon av utearealenes kvaliteter på grunn av støynivå og/eller støytiltak behandles under dette tema for både boliger, skoler, barnehager, gårdsbruk og uteområder.

De visuelle kvalitetene i omgivelsene/opplevelsesverdier behandles under tema landskap.

3.2 NASJONALE, REGIONALE OG LOKALE MÅL OG RETNINGSLINJER

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, MD 2011. Det skal gjennom planlegging

legges til rette for fysisk aktivitet for hele befolkningen, blant annet ved å sikre grønne områder som er lett

tilgjengelige og tilrettelagte for friluftslivsaktiviteter, idrett, lek og avkopling, og som er fri for forurensning og støy.

Barn og unge i planlegging etter plan og bygningsloven T-1513 og Rikspolitiske retningslinjer for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen T-2/08 gir strenge nasjonale føringer for fysiske, sosiale og kulturelle kvaliteter som skal sikres for barn og unge til enhver tid. De stiller bl.a. krav til at arealer og anlegg som skal brukes av barn og unge skal være sikret mot forurensing, støy, trafikkfare og annen helsefare. Ved omdisponering av arealer som i planer er avsatt til fellesareal eller friområde som er i bruk eller egnet for lek, skal det skaffes fullverdig erstatning.

Støyretningslinje T-1442/2012. Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging stiller krav om støynivå i bolig- og uteområder. Kriterier/grenseverdier som ligger til grunn for stille områder er gitt i tabellen under.

Tabell 3.1. Støynivåer i ulike uteområder

Områdekategori	Støynivå – utendørs
Byparker, kirkegårder og friområder i tettbygde strøk. Utenfor vinduer til rom med støyfølsomt bruksformål	55 dB
Stille områder (f.eks. boligområder) og større sammenhengende grønnstruktur i tettsteder	50 dB
Stille områder, nærfriluftsområder og bymark utenfor by/tettsted	40 dB

3.3 PLANPROGRAMMETS KRAV

Følgende føringer er gitt i planprogrammet som er vedtatt av Ørland kommune 24.04.2013.

Støy i boligområder, på skoler, barnehager og i viktige uteområder og friluftsområder vil trolig være den viktigste problemstillingen. I analysen av nærmiljøet skal det vurderes hvordan tiltaket svekker eller bedrer de fysiske forholdene for trivsel, samvær og fysisk aktivitet. Tilgjengelige og gode lekemuligheter, trygge oppvekstvilkår og sikker skoleveg er også viktig.

- *Influensområdet for nærmiljø og friluftsliv må defineres og vises på temakart som også viser verdier.*
- *Endringer i støysituasjonen i dag og i fremtiden må kartlegges og beskrives.*
- *Det må utredes hvordan tiltaket vil påvirke boligområder, fritidsboliger, skoler, barnehager og sentrumsområdet på Brekstad, Uthaug og innenfor det øvrige influensområdet.*
- *Det må utredes hvordan tiltaket vil påvirke friluftsliv og turområder i strandsonen og sjøområdene og adkomst til disse, særlig anleggene til Ørland våtmarkssenter. Grandefjæra naturreservat, Innstrandfjæra fuglefredningsområde og Austråttlunden landskapsvernområde er viktige utfartsområder for både fastboende og tilreisende. Også områder utenfor Ørland kommune bør belyses på et overordnet nivå.*
- *Vurderinger gjort under landskap, for eksempel beskrivelse av opplevelseskvaliteter og visualiseringer, kan også være nyttige for å vurdere konsekvenser for nærmiljø og friluftsliv.*
- *Konsekvenser i anleggsperioden*
- *Avbøtende tiltak*

Metode: Håndbok 140

3.4 METODE OG DATAGRUNNLAG

Generelt

Konsekvensutredningen er gjennomført i henhold til planprogrammet av 24.04.2013. Det er avholdt informasjonsmøter med Ørland kommune og forvaltningen, spesialmøte om nærmiljø med Fosen helse og befaringer den 13.03.13 og 20.06.13. og samrådsmøter i oktober 2013.

Metodisk bygger konsekvensutredningen på håndbok 140, Konsekvensutredninger. Trinn 1 i konsekvensutredning er kartlegging og karakteristikk av verdier, trinn 2 er omfangsvurdering og trinn 3 er konsekvensvurdering.

Støyvurderingene bygger på beregninger av eksisterende situasjon og framtidig situasjon beskrevet som alt.1 og 2 med forlenget rullebane og endret flyvningsmønster. Flystøy i fm avgang vil kunne medføre så høye nivåer i områder vest/ sydvest for flystasjonen at det kan være risiko for hørselsskade. Det er gjennomført punktberegninger av støynivåer i registrerte friluftsliv- og nærmiljøområder både for dagens og framtidig situasjon. Dette legges til grunn for konsekvensvurderingen.

Tabell 3.2 forklarer opplevd endring i støynivå.

Endring i lydnivå	Subjektiv oppfattelse
1 – 2 dB	Knapt merkbar endring
3 – 4 dB	Merkbar endring
5 – 7 dB	Betydelig endring
8 – 10 dB	Halvering/Fordobling

Plan- og influensområdet og delområder

Planområdet omfatter eksisterende kampflybase med tiliggende arealer som det er behov for ved en utvidelse; 600 meters forlengelse av rullebanen mot nord, se figur 5.

Influensområdet utgjør et større område utenfor selve planområdet der friluftslivet og nærmiljøet vil kunne bli påvirket av tiltaket. Innenfor influensområdet ligger boligområder, gårdsbruk, skoler, barnehager og gang- og sykkelveger som er viktige for og blir brukt av lokalbefolkningen. Påvirkning vil først og fremst knytte seg til støyforholdene ved aktivitet, og da spesielt flyaktivitet, på flybasen.

Plan- og influensområdet er delt inn i 17 enhetlige delområder for friluftsliv og 7 enhetlige områder for nærmiljø. Delområdene kan avgrenses og har karaktertrekk/kjennetegn som virker samlende på oppfatningen av arealet.

Friluftslivsområder:

Delområde A: Grandefjæra

Delområde B: Innstrandfjæra

Delområde C: Hovsfjæra og Bruholmen

Delområde D: Austråttlunden

Delområde E: Austrått golfbane

Delområde F: Lerberen

Delområde G: Rusasetfjellet

Delområde H: Rusasetvatnet

Delområde I: Hoøya

Delområde J: Kjeungskjær fyr

Delområde K: Beian

Delområde L: Rønsholmen brygge

Delområde M: Garten

Delområde N: Brekstad gjestebrygge

Delområde O: Holnesøra

Delområde P: Stjørnfjorden mellom Ørland og Agdenes

Delområde Q: Strandsonen i Agdenes

Friluftsområder utenfor kommunegrensen omtales generelt med hensyn til mulig påvirkning av friluftsopplevelsen med hensyn til støy.

Nærmiljøområder:

Delområde R: Brekstad

Delområde S: Uthaug

Delområde T: Hårberg skole

Delområde U: Ørland ungdomsskole

Delområde V: Marihøna musikk- og friluftsbarnhage

Delområde W: Solblomsten Steinerbarnhage

Delområde X: Boligområder

Nærmiljøområder som ikke faller innenfor influensområdet, men som omtales, blir ikke definert som et eget delområde og utredes ikke videre.

Delområdene er vist på temakart, side 35 og 41.

3.5 KRITERIER FOR VERDI

Det første steget i konsekvensutredningen er å beskrive og vurdere områdets karaktertrekk og verdi. Verdivurderingen fastsettes normalt ut fra en regional vurdering. Verdivurderingsskalaen er tredelt som vist under.

Liten Middels Stor
|-----|-----|-----|

Verdien av delområdene blir fastsatt langs en trinnløs skala

For friluftsliv gjelder friluftsområder som er godt egnet til turgåing, jakt, fiske, padling etc. Verdivurderingen er knyttet til bruksfrekvens, det vil si om et område er lite eller mye brukt/bebodd, tilretteleggingsgrad, tilstand etc. Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Friluftsliv i konsekvensutredninger. DN-håndbok 18-2001 legges også til grunn for vurderingene.

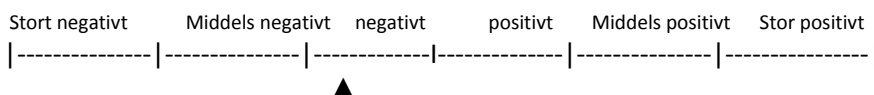
Tabell 3.3. Kriterier for friluftslivets og nærmiljøets verdi.

Kilde	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Vanlige boligfelt og boligområder	Lav tetthet av boliger og få boliger	Vanlige boligfelt og boligområder	Tette konsentrasjoner av boliger
Øvrig bebygde områder	Lav bruks- og oppholdsintensitet Ingen skole, barnehage, lite fritidstilbud for barn og unge	Middels bruks- og oppholdsintensitet Fritidstilbud der en del barn og unge oppholder seg	Svært stor bruk- og oppholdsintensitet Grunnskoler/barnehager/fritidstilbud der mange barn og unge oppholder seg
Offentlige /felles møtesteder og andre uteområder i byer og tettsteder (plasser, parker, løkker etc.)	Uteområder som er lite brukt	Uteområder som brukes ofte/av mange Områder som har betydning for barn og unges fysiske utfoldelse	Uteområder som brukes svært ofte/av svært mange Viktige områder for barn og unges fysiske utfoldelse Områder som har betydning for et større omland
Vei og stinett for gående og syklende	Veg- og stinett som er lite brukt, og /eller som	Veg- og stinett som er mye brukt	Sentrale ferdseslinjer for gående og syklende som er svært mye brukt,

	mange føler ubehag og utrygghet ved å ferdes langs Ferdelslinjer med flere barrierer og/eller som oppleves som omveier og dermed er lite brukt	Ferdelslinjer til sentrale målpunkter Ferdelslinjer som en del av sammenhengende ruter	har god framkommelighet og oppleves som trygge og attraktive å ferdes langs Hovedferdelslinjer til sentrale målpunkter
Identitetsskapende områder /elementer	Områder/elementer som få knytter stedsidentitet til	Områder/elementer som noen knytter stedsidentitet til	Områder/elementer som svært mange knytter stedsidentitet til
Friluftsområder	Områder som er mindre brukt til friluftsliv	Områder som brukes av mange til friluftsliv- Områder som er særlig godt egnet til friluftsliv	Områder som brukes svært ofte av svært mange Områder som er en del av sammenhengende områder for langturer over flere dager Områder som er attraktive nasjonalt og internasjonalt og som i stor grad tilbyr stillhet og naturopplevelse

3.6 KRITERIER FOR OMFANG (PÅVIRKNING)

Omfangsvurderinger er et uttrykk for hvor store negative eller positive påvirkning/endringer det aktuelle tiltaket vil medføre for det enkelte delområde. Omfanget rangeres på en skala fra stort negativt til stort positivt.

Omfang av tiltaket angis på en trinnløs skala.

Omfanget vurderes i forhold til dagens situasjon. Omfangskriterier er knyttet til bruksmuligheter, barrierer for ferdsel og opplevelser, attraktivitet og identitetsskapende betydning. Påvirkning kan være arealbeslag, barrierer, støy- og luftforurensning.

Tabell 3.4. Kriterier for omfang (et planlagt tiltaks potensielle påvirkning av friluftsliv og nærmiljøområder).

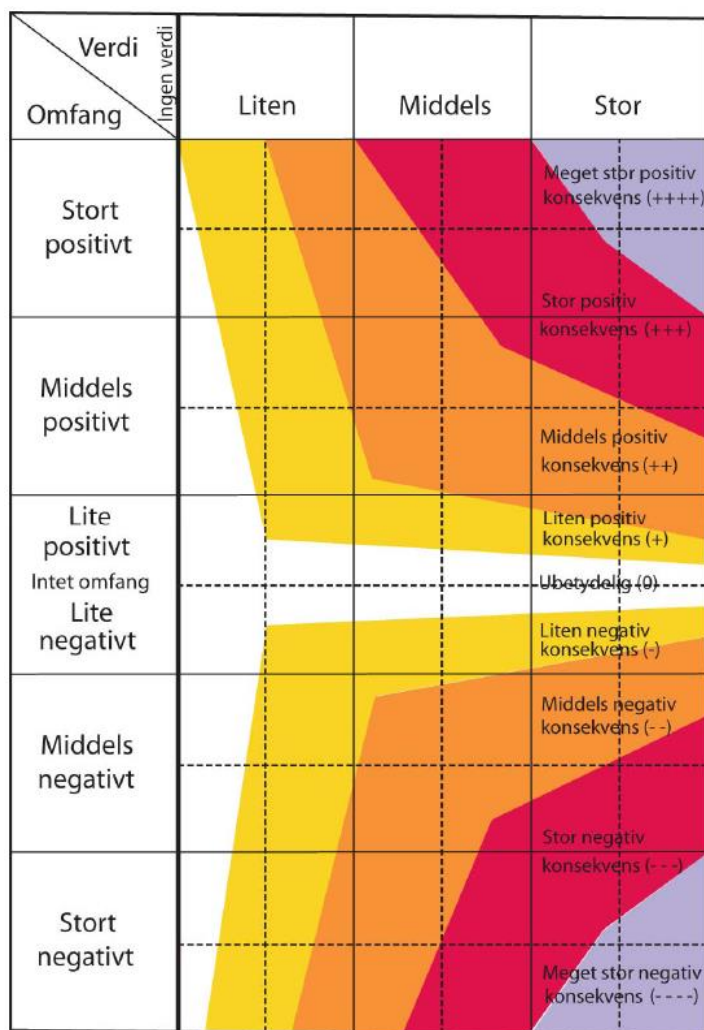
	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Bruksmuligheter	Tiltaket vil i stor grad bedre bruksmulighetene for området	Tiltaket vil bedre bruksmulighetene for området	Tiltaket vil ikke bedre bruksmulighetene for området	Tiltaket vil redusere bruksmulighetene for området	Tiltaket vil ødelegge bruksmulighetene for området
Barriere for ferdsel og opplevelser	Tiltaket vil fjerne betydelige barrierer mellom viktige målpunkter	Tiltaket vil i noen grad redusere betydelige barrierer mellom viktige målpunkter	Tiltaket vil i noen grad endre barrierer	Tiltaket vil i noen grad medføre barrierer mellom viktige målpunkter	Tiltaket vil medføre betydelige barrierer mellom viktige målpunkter

Attraktivitet	Ikke relevant	Ikke relevant	Tiltaket vil stort sett ikke endre områdets attraktivitet	Tiltaket vil gjøre området mindre attraktivt	Tiltaket vil i stor grad redusere områdets attraktivitet
Identitets-skapende betydning	Ikke relevant	Ikke relevant	Tiltaket vil stort sett ikke endre områdets identitets-skapende betydning	Tiltaket vil forringe områdets identitets-skapende betydning	Tiltaket vil ødelegge områdets identitets-skapende betydning

3.7 KRITERIER FOR KONSEKVENNS

Del 3 av konsekvensutredningen består av å kombinere verdien av delområdene og omfanget av konsekvensene for å få den samlede konsekvensgraden. Konsekvenser er de fordeler og ulemper et tiltak medfører i forhold til dagens situasjon. Den samlede konsekvens vurderes langs en glidende skala fra svært negativ konsekvens til svært positiv konsekvens. Grunnlaget for å vurdere verdi og konsekvens framgår av tabellene på neste side, og viser karakteristikk og fargekoder for samlet konsekvensvurdering.

Konsekvensene for friluftsliv og nærmiljø er i denne utredningen først og fremst knyttet til endring av støyforholdene og til anleggstrafikk.

Figur 3.1 Konsekvensvifte, jf. Håndbok 140.

Tabell 3.5. Karakteristikker og fargekoder for konsekvens.

Meget stor positiv konsekvens	+++	Ingen / liten negativ konsekvens	0 / -
Stor / meget stor positiv konsekvens	+++ / ++++	Liten negativ konsekvens	-
Stor positiv konsekvens	+++	Liten / middels negativ konsekvens	- / --
Middels / stor positiv konsekvens	++ / +++	Middels negativ konsekvens	--
Middels positiv konsekvens	++	Middels / stor negativ konsekvens	-- / ---
Liten / middels positiv konsekvens	+ / ++	Stor negativ konsekvens	---
Liten positiv konsekvens	+	Stor / meget stor negativ konsekvens	--- / ----
Ingen / liten positiv konsekvens	0 / +	Meget stor negativ konsekvens	----
Ubetydelig konsekvens	0	Ikke relevant / det kartlagte området blir ikke berørt	

3.8 DATAGRUNNLAG

Utredningen baserer seg på tilgjengelig bakgrunnsinformasjon fra planprogrammet, kommuneplaner, høringsuttalelser, møter med kommunene og Fosen helse, samtaler med representanter for skoler og barnehager innenfor influensområdet, grunneiere og ansatte ved flybasen og befarer. I høringsuttalelsene pekes det på følgende momenter som kan påvirke friluftslivet og nærmiljøet:

- Inngrep i friluftsområder, boligområder, skole- og barnehager, endringer på gang- og sykkelvegnettet
- Inngrep i private tomter
- Støy, eksos og vegstøv
- Endret trafikkmønster i anleggsperioden
- En større og mer sammensatt befolkning
- Behov for avbøtende tiltak/bedre tilrettelegging i alternative friluftsområder

3.9 OVERLAPPENDE UTREDNINGSTEMA

Temautredningene for støy, landskap, naturmiljø og kulturminner/ kulturmiljø vil overlappe hverandre i beskrivelsen av konsekvenser for opplevelseskvaliteter. De ulike temarapportene vil ha ulike innfallsvinkler, men gi input til friluftsliv- og nærmiljøtemaet.

3.10 STØY

Nedenfor er det vist støysoner etter T-1442 for dagens situasjon og av prognoser for fremtidig situasjon i to alternativer.

Retningslinjen T-1442 "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging" er primært et verktøy for reguleringsmyndighetene for planlegging av ny arealbruk. Dette illustreres med to støysoner:

Rød sone, nærmeste støykilden, angir et område som ikke er egnet til støyfølsomme bruksformål, og etablering av ny bebyggelse med støyfølsom bruksformål skal unngås.

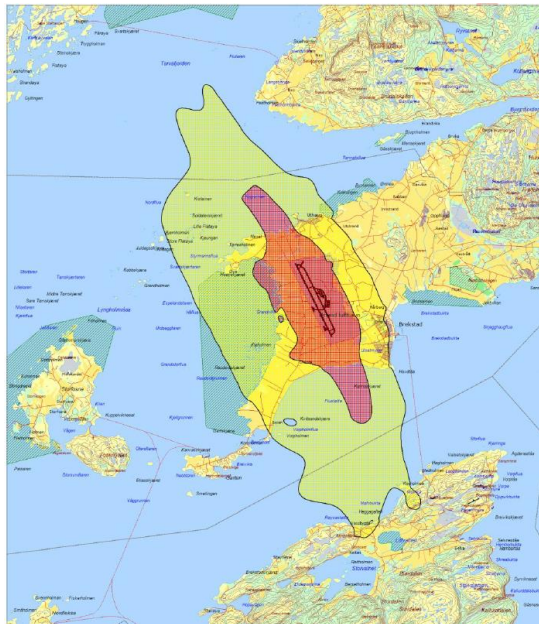
Gul sone er en vurderingssone, hvor bebyggelse med støyfølsom bruksformål kan oppføres dersom avbøtende tiltak gir tilfredsstillende støyforhold.

Støysonekartene skal vise støynivå 4 meter over terreng.

På de neste sidene er det vist støysonekart for Lden og MFNday $\geq$ 110 dBA. Dette er sammen med punktregninger i representative punkter i avsatte friluftsområder og nærmiljøområder, brukt som grunnlag for konsekvensvurderingen.

Støysoner for dagens situasjon:

Figuren under viser støysoner generert av dagens avgangsprofiler, dagens flyflåte og det antall fly som tok av i 2012.

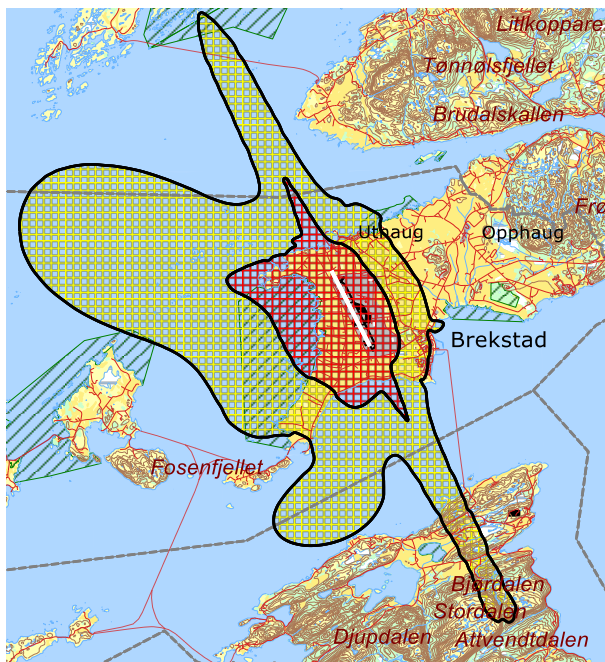

Figur 3-1 Dagens støybilde, beregning basert på flyaktivitet i 2012

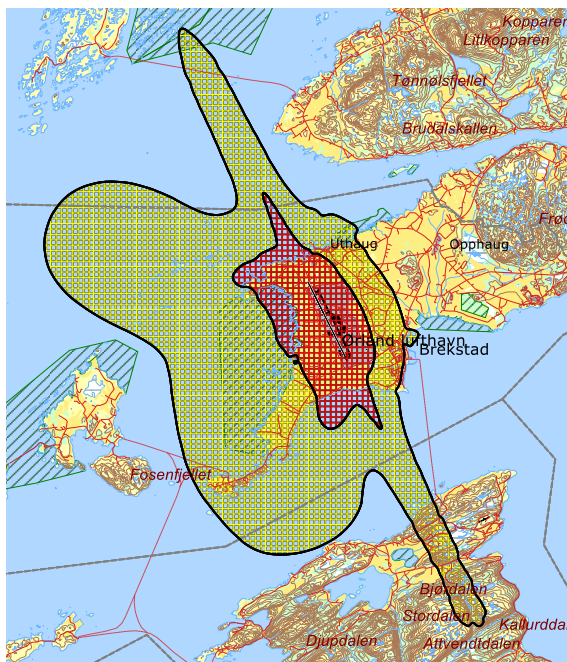
Endring i støybilde:

Som beskrevet i tiltaksbeskrivelsen foreligger det to alternative flyprofiler for fremtidig situasjon, alternativ 1 og alternativ 2. Antall flyavganger og sammensetning av flyflåte er den samme i begge alternativer og rullebanen er forlenget med 600 meter i begge alternativer.

Figurene på neste side viser støybildene generert av de to alternative flyprofilene.

Figur 3-2 Fremtidig situasjon, Alternativ 1

Figur 3-3 Fremtidig situasjon, alternativ 2

Maksimalt lydnivå

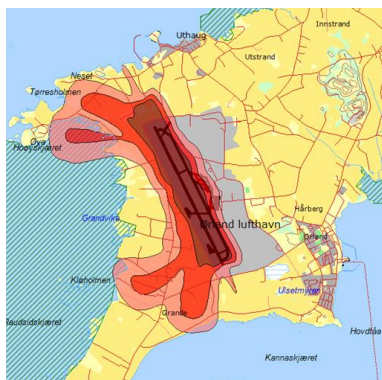
Utenfor kampflybasen kan det i områder med forventet overflyvning i forbindelse med avgang være så høye støynivå fra nye kampfly at ubeskyttet eksponering kan medføre risiko for hørselskade.

I det videre arbeidet er det valgt å synliggjøre områder med maksimalnivåer MFN_{dag} 110 dB og høyere. Dette viser områder rundt basen der lav overflyvning kan medføre et støynivå hvor eksponering uten hørselvern kan medføre risiko for hørselsskade. Nærmere beskrivelse og drøftelse av maksimalnivåer er beskrevet i temarapporten om støy.

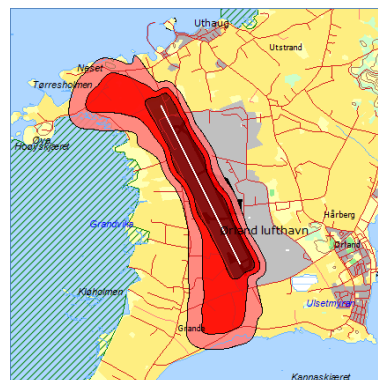
Figurene nedenfor viser utbredelse av koter for MFN_{dag} for 120 dBA, 115 dBA og 110 dBA, både for hhv. dagens situasjon og for alternativene 1 og 2.

Overflyvningssone 2012

Overflyvningssone alternativ 1

Overflyvningssone alternativ 2

Overflyvningssonen kalles i det videre «område med risiko for hørselsskade».

3.10.1 Vurdering av støyforhold i nærmiljø- og friluftsområder

Miljøverndepartementets T-1442/2012 legges til grunn for vurdering av støyforhold i nærmiljø- og friluftsområder. I friluftsområder og ved bebyggelse (skoler, barnehager, boliger) forholder omfangsvurderingen seg kun til utendørs støy jf. avgrensning av temaene i kapittel 3.1. T-1442 angir også kriterier for hva som kan betegnes som «stille områder» og rekreasjonsområder. Stille områder defineres med støynivå på under 50 dB i tettbygde strøk (grønnstruktur/park) og under 40 dB utenfor tettbygde strøk (nærfriluftsområder, bymarker etc).

Dersom støynivået ligger over det som er anbefalt i friluftsområder, uteoppholdsarealer, grøntområder, skoleplasser, boligområder o.l. i hht. T-1442/2012, «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging», ansees dette å gi negative konsekvenser for nærmiljøet og friluftslivet.

Det er likevel viktig å ta med i betraktning at støy fra kampflybasen i normalsituasjonen vil være konsentrert til en økt før og etter lunsj i ukedagene. En økt består av puljer av fly som flyr ut og kommer tilbake 30-60 minutter senere. I dag varer en økt rundt 1-1,5t. Det er ennå ikke avklart hvordan prosedyrene blir i fremtiden, men man forventer at de likner på dagens. Bare i sjelden grad er det operasjoner ut over normal arbeidstid. Helger og ferier er også normalt «stille tid». Det vil men andre ord ikke bli en jevn støy fra flybasen, men i fastetidspunkt på dagtid - et forutsigbart mønster. Ved øvelsessituasjoner vil aktiviteten være høyere og det vil være større aktivitet på dag og kveld.

3.11 LUFTFORURENSNING

Lukt av eksos fra fly ved avgang kan i korte perioder forekomme i enkelte områder avhengig av vindstyrke og vindretning på avgangstidspunktet. Da fremherskende vind er fra sørøst vil gjerne området utover mot Hoøya være utsatt. Tema er ikke trukket frem som et problem på Ørlandet og vil ikke bli behandlet videre i denne rapporten. For en nærmere redegjørelse for forurensning se temarapport om grunn- og vannforurensning.

4 BESKRIVELSE OG VERDIVURDERING AV FRILUFTSOMRÅDENE

4.1 GENERELL BESKRIVELSE AV TEMA

På Ørland defineres friluftsliv som de aktiviteter som knytter seg til naturreservatene, våtmarksystemene, Austråttlunden landskapsvernområde og til aktivitetene båtliv, sykkel, golf og turgåing. Ande- og gåsejakt utøves av mange, både fastboende og tilreisende. Grunneierlag leier ut jaktterreng, og firmaet Ørland Opplevelser kombinerer gåsejakten med tilbud om fugletitting og overnatting. Jakten er også nyttig da ender og gjess gjør skade på åkrene. Når det gjelder storvilt drives det noe jakt på rådyr mot Hoøya, men ellers foregår jakten lenger unna flyplassen.

Samtlige friluftsområder ligger i dag utenfor dagens overflyvningszone. Enkelte områder ligger innenfor rød eller gul støysone, og dette nevnes under de delområdene det gjelder.

4.2 VERDIER

Våtmarksområdene

Våtmarksområdene på Ørland står i en særstilling og preger landskapet og friluftsopplevelsen for mange brukergrupper. Store deler av friluftslivet er for mange knyttet til strand- og fjæresonen både når det gjelder turgåing og fugletitting. De langgrunne fjærene gjør at det er få steder som er egnet til badeplass, brygge eller småbåthavn. Både skoler og barnehager oppsøker fjærene for å gå på tur og for å lære. Det er imidlertid ferdselsforbud i store deler av fjæreamrådene og kun en brem langs land benyttes slik at ikke fuglelivet skal forstyrres.

Våtmarksområdene er viktige rasteplasser for trekkfugler, vernet i internasjonal sammenheng og fredet etter Ramsar-konvensjonen.

Figur 4-1 Kartet viser de tre fjæreamrådene omkring flybasen; Grandefjæra i vest som er den største, Innstrandfjæra i nord ved Uthaug og Hovsfjæra i øst ved Austrått. Kilde: Ørland våtmarksenter.

Ørland Våtmarksenter er autorisert av forvaltningsmyndighetene, og gjennom det gitt et nasjonalt ansvar for å informere og ta vare på våtmarksområdene og tilrettelegge for turisme i tilknytning til områdene. Våtmarkssenteret skal være en pådriver for å gjøre disse naturkvalitetene til en merkevare for Ørland.

Kommunen satser på å videreutvikle fugleturisme.

Det kommer både tilreisende og fastboende til våtmarkene, og særlig peker Grandefjæra seg ut. Når trekkene kommer om våren, kryr det av fugleinteresserte i fjæra. Fosen ornitologiske forening har 70 medlemmer.

Delområde A Grandefjæra med Grande Amfi

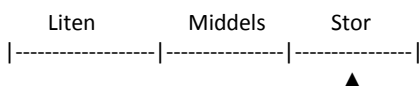
Grandefjæra har en strandlinje på 10 kilometer og er hekkeområde for en lang rekke arter. Ved fjære sjø tørregges fem-seks kvadratkilometer, og fjæren regnes som et av Norges største tidevannsareal. Fjæra har spesielt stor betydning som rasteplass for vannfugler under trekket, myteområde for ender om sommeren og som overvintringsområde. Grandefjæra er spesielt tilrettelagt for fuglekikking med utsiktspunkter på Grande, Hoøya og Rønsholmen.

Grande Amfi er et spesielt fugletårn der det i tillegg til selve tårnet er et friluftsamfi der man kan samles under tak. Her er det montert informasjonstavler om fugl. Amfiet brukes av mange grupper, både skoleklasser, barnehager, lag og organisasjoner og enkeltpersoner. Dikene med demning er bygget for å holde vannet borte fra store areal med dyrka mark og går forbi Grande Amfi. På demningen er det turveg, som mange benytter som tur- og joggeløype og til sykling. Runden på 16 km er merket på sykkelkart for Ørland og går fra Brekstad og ut til Grande Amfi og dikene.

Det drives gåse- og andejakt på arealene vest for flystasjonen mot Grandefjæra. Det selges jaktkort og drives jakt i 4-500 jaktdøgn både av lokalbefolkningen og tilreisende. Jakten er en populær frilftsaktivitet for dem som deltar (kilde: Grandefjæra dyrkningslag).

Grandefjæra ligger i dag delvis innenfor rød og gul støysone.

Verdi: Grandefjæra har stor verdi med sin attraktivitet for fuglekikkere, men også for turgåere, jegere og i undervisningssammenheng.

Delområde B Innstrandfjæra fuglefredningsområde

Innstrandfjæra dekker ca. 1.1 km² hvorav ca. 0.1 km² er landareal. Fjæra er spesielt viktig for vannfugler.

Innstrandfjæra ligger like øst for Uthaug. Sykkelluten Opphaug og Uthaug følger fv 244 et stykke inne på land, men har avstikkere ut til Døsvika/Holdnesøra skjellplukking og til Innstrandfjæra. Det ligger en gårdsmatbutikk langs vegen.

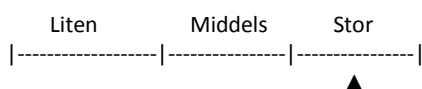
Det drives gåse- og andejakt på arealene nord for Uthaug i fjæreamrådene nordover mot Bjugn og innover på dyrka marken nord for flyplassen. Ørland Opplevelser leier ut til jakt og organiserer også fuglekikking. Høsten 2012 var det 80 jegere i aktivitet i området. Jakten er en populær frilftsaktivitet for både fastboende og tilreisende (kilde: Nordre Ørland grunneierlag).

En liten vestlig del av Innstrandfjæra ligger innenfor gul sone.

Figur 4.2 Innstrandfjæra sett mot nord like ved Uthaug.

Verdi: Innstrandfjæra har stor verdi med sin attraktivitet for fugletittere og jegere, men også som rekreasjonsområde i nærheten til Uthaug.

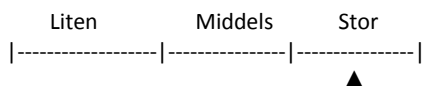
Delområde C Hovsfjæra fuglefredningsområde og Bruholmen

Hovsfjæra binder sammen Brekstad og Austrått. Fjæra er først og fremst hvile og beiteplass for vannfugl. Det står et fugletårn ved Fitjan hvor det også er parkeringsplass. Informasjonstavler står ved broen over til Bruholmen, parkeringsplassen og Skjeggghaugen. Fulgetårnet er en fin trekonstruksjon hvor det også er informasjon om de fugleartene som finnes i fjæra. Broer krysser de to bekkene; Biskopbekken og Balsneselva som munner ut i Hovsfjæra.

I den vestlige enden av verneområdet er et statlig sikret friluftsområde; Bruholmen. Området omfatter en liten vegetasjonskledd odde og en liten holme utenfor. Her finnes et toalett, og det er satt ut benker og bord. Brukergruppen er lokal og mye brukt. Det er også badeplass her.

Sykkelruten Austrått går mellom Bruholmen og Austrått før den svinger nordover mot Opphaug. Dette er også en populær turveg kalt «opplevelsesvegen Brekstad-Austrått». Det går også sti fra Bruholmen og til parkeringsplassen ved fugletårnet.

Verdi: Hovsfjæra har stor verdi med sin attraktivitet for fugletittere, men også på grunn av nærheten til friluftsområde Bruholmen og kommunesenteret.

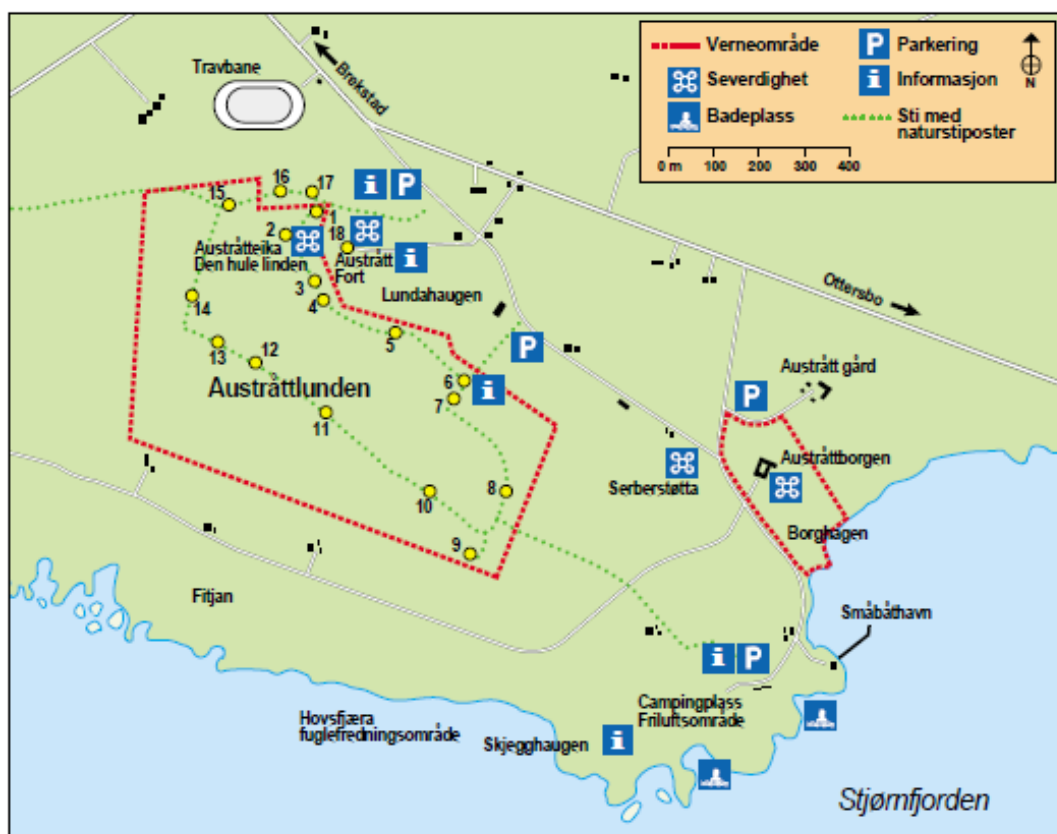
Delområde D Austråttlunden landskapsvernområde

Austråttlunden landskapsvernområde ble opprettet ved kongelig resolusjon i 1975 og består av to deler på til sammen 715 dekar. Den ene deler er hagen ved Austråttborgen og den andre er Austråttlunden. Formålet med opprettelsen av landskapsvernområdet er å bevare det vakre og spesielle skoglandskapet i

lunden og verne et rikt og spesielt plante- og dyreliv i et område med sterke og verdifulle kulturhistoriske tradisjoner.

Austråttlunden utgjør en rest av det «gamle» myr- og skoglandskapet på Ørlandet og skiller seg fra de jordbruksdominerte flatene omkring. Floraen i lunden er artsrik med mange varmekrevende og sjeldne planter. Furu og bjørk er de dominerende treslagene i tillegg til rike oreskoger og hasselkratt. Det finnes også osp, rogn, selje, vier, tindved, alm og nyperose. Vegetasjonen i borgområdet består av store trær av ask, alm, spisslønn, asal, hestekastanje, kirsebær og andre prydbusker. Her er også et rikt fugle- og dyreliv. De naturfaglige kvalitetene gjør området til et populært turmål både for fastboende og tilreisende.

Det er både småbåthavn, campingplass, badeplass, informasjonstavler og severdigheter ved den hule eiken i Austråttlunden og ved Austrått fort. Nord for Austråttlunden ligger travbanen som også tiltrekker seg aktiviteter. I sum byr området på svært mange ulike frilftsaktiviteter og -opplevelser. Også som et rolig rekreasjonsområde er Austrått viktig. Hovsfjæra strekker seg fra Bruholmen og helt bort til Austrått ved Skjegghaugen. Ved fjorden er det også et friluftsområde.

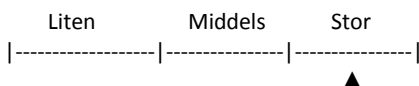

Figur 4-3 Kartet viser badeplass, campingplass, fiskeplass, friluftsområde, kaffe, Kulturbruket og serverdighet/park. Det går sykkelrute forbi Austrått som også binder sammen Brekstad og Opphaug.

Figur 4-4 Austråttborgen med deler av parken omkring.

Verdi: Austrått med sine mange opplevelseskvaliteter, aktivitets- og rekreasjonstilbud har stor verdi.

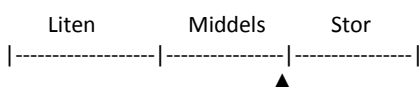
Delområde E Austrått golfbane

Golfbanen ligger like ved siden av Austråttborgen og er en 9 hulls bane. Klubben har 185 medlemmer fordelt på 55 kvinner og 130 menn. Det er både klubbhus og treningsområder ved banen og det arrangeres turneringer.

Figur 4-5 Aktivitet på golfbanen

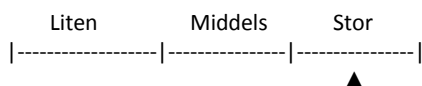
Verdi: Golfbanen har middels til stor verdi da den benyttes av mange både ansatte ved Flybasen og den øvrige befolkningen.

Delområde F Lerberen

Lerberen er den først fjellknausen eller kollen man kommer til i det flate jordbruksområdet mot øst, området kalles Lerberen Folkehelsepark. Kollen er et populært nærfriluftsområde og benyttes av mange. Det går gangveg opp til toppen hvorfra det er 360 graders utsikt over Ørlandet, og det er trimkasse hvor «toppturene» kan registreres. Det er flere trimløyper blant annet i Storskaret, det er gapahuk i Trollskogen og hinderløype i Tarzan-skogen. Det ligger også barnehage – Futura barnehage - ved foten av kollen som også benytter området.

Verdi: Lerberen har stor verdi som nærfriluftsområde, trim- og lekeområde for mange ulike brukergrupper.

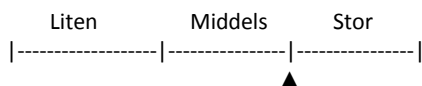

Figur 4-6 Gapahuk i folkehelseparken

Delområde G Rusasetfjellet

Turområdet ligger på grensen mellom Ørland og Bjugn. Her går mange stier på kryss og tvers med muligheter for kortere og lengre turer. Området er kupert med flere topper, bla. Ørlandets høyeste topp Osplikammen, 285 moh. Fra toppen er det fantastisk utsikt over kommunen og øyene utenfor. Kampflybasen vil også være synlig. Utgangspunkt for tur kan være Reitan der det er parkering.

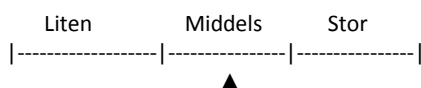
Verdi: Rusasetfjellet har middels til stor verdi da det er det nærmeste naturpregede turområde av en viss størrelse for befolkningsskonsentrasjonene.

Delområde H Rusasetvatnet

Vannet ble oppdemmet på 1600-tallet og har etter hvert grodd igjen og blitt en interessant fuglebiotop. Området er en del av nasjonal verneplan for våtmark. Det er planer for reetablering av vannspeilet og tilrettelegging som formidlings- og læringsarena for skoler og barnehager. Planen viser to parkeringsplasser, en tursti rundt vannet, benker/bord og fuglekikketårn. Det vil bli mulig å bade og fiske i vannet. Prosjektet har også interesse utover kommunens grenser for faginstanser som NVE, NTNU og Vitenskapsmuseet.

Verdi: Rusasetvatnet har middels verdi med sine ulike aktivitetstilbud for mange brukergrupper. Verdien kan øke når planene for området er satt i verk.

Delområde I Hoøya

Hoøya er et nes som stikker langt ut i fjorden nord for flyplassen. Gul sykkelrute Opphaug-Uthaug går ut til utsiktspunkt og gapahuk på Storhaugen. Fra Storhaugen er det god utsikt inn mot flyplassen.

Hoøya ligger innenfor gul støysone.

Verdi: Hoøya har middels verdi som lokalt turområde og utsiktspunkt.

Delområde J Kjeungskjær fyr

Kjeungskjær fyr, også kalt «Den røde segler», er et av de 18 fyrene i «Fyr til fyr i Fosen», Kulturminneløypa. Løypen går på Trøndelagskysten og består i tillegg til fyrene av 1 tåkeklokke, 3 lykter, og 2 varder. Det vernede fyret er et landemerke med sitt åttekantede tårn, det kan leies og det arrangeres omvisninger i perioden 1.mai til 31.august.

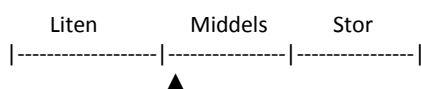
Kystkulturgruppen Kjeungen kystlag har driftsavtale med Kystverket om forvaltning og bruk av fyret og eier også Guldteigbrygga i Uthaug havn. Kystkulturgruppen har ca. 100 medlemmer i alle aldre i kommunene Ørland og Bjugn. I løpet av et år legger kystlaget ned ca. 900 dugnadstimer på fyret (Adresseavisen juli -13). Gruppen arrangerer nattseilas i Bjugnfjorden i juni og seilas under Kystkulturdagene.

Figur 4-7 Kjeungskjær fyr en stormfull dag.

Kjeungskjær fyr ligger innenfor gul støysone.

Verdi: Fyret har middels til liten verdi på grunn av sin identitetsverdi og landemerke, men brukes ikke av så mange på grunn av sin utilgjengelighet.

Delområde K Beian

Ved Beian er det sjøhus for leie, badeplass og fiskeplass. Blå sykkelrute «Øyhopping med fiskestang» ut til Storfosna går forbi Beian.

Figur 4-8 Beian brygge med rorbuer i vannkanten.

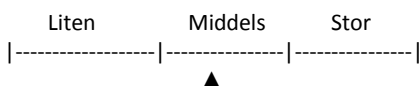
Verdi: Beian har middels verdi. Området benyttes mest av tilreisende.

Delområde L Rønsholmen brygge

Rønsholmen brygge er et ferie- og fritidsanlegg for hele familien med 6 boenheter. Her kan rike fiskeplasser i den kjente tidevannsstrømmen i nærheten oppsøkes, båter kan disponeres og det arrangeres fuglekikkingsturer til Grandefjæra.

Anlegget ligger utenfor overflyvningssonene.

Verdi: Bryggen har middels verdi og benyttes mest av tilreisende.

Delområde M Garten

Det går sykkelløype ut til fergestedet på Garten. Herfra går det ferge over til Storfosna hvor sykkelturen fortsetter. Det er fiskeplass på sørsiden av øyen. Garten sjøhus i Garten havn tilbyr seks boenheter for leie med egen havn. Det går ferge fra Garten til Storfosna og videre til Leksa.

Figur 4-9 Strandsone med rorbuer til leie på Garten

Verdi: Garten har middels verdi og benyttes av både fastboende og tilreisende som turområde, til fiske og bading.

Delområde N Brekstad gjestebrygge

Bryggen har nettopp utvidet sin kapasitet med nye plasser, og det er i dag ca. 100 båter i havnen. Vann og strøm gir muligheter for dusj, WC og klesvask. Småbåthavnen er tilpasset bevegelseshemmede. Brekstad Båtklubb og Nordhavna småbåthavn holder til i havnen.

Bryggen ligger utenfor overflyvningssonene.

Figur 4-10 Lite båter i havnen tidlig på sommeren.

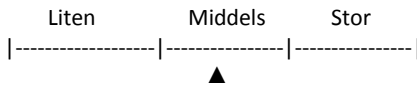
Verdi: Bryggen har middels verdi og benyttes av «båtfolket» i Brekstad og tilreisende.

Delområde O Holnesøra

Korridor ned til fjæra gjennom kulturlandskapet mellom Brekstad og Hovsfjæra. Her finnes badeplass, grill- og båt plass tilrettelagt for barn. Området er knyttet sammen med Døsvik småbåthavn med sti langs fjæra.

Verdi: Øra har middels verdi og benyttes av nærmiljøet og befolkningen i Brekstad.

Øyhopping

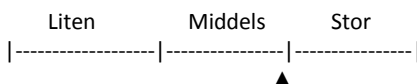
Det er beskrevet «øyhopping» i «54 turer på Fosen», Trondheim Turistforening 2012 og på sykkelkartet for Ørlandet. Turen går fra Brekstad til Garten der det går ferge over til Storfosna og vider på bro til Kråkvåg. Målet for turen er Kråkvåg, en liten idyllisk øy med sildefabrikk, 3-4 gårdsbruk og en del fritidsboliger, Kråkvåg fort og Storfosna Gods. Fra Storfosna går det ferge til øyen Leksa i sør.

Sykkelløypen går gjennom rød støysone i Brekstad og gjennom gul sone forbi Grande og ned til Beian. Videre sørover går turen utenfor støysonene.

Figur 4-11 Fergen fra Garten til Storfosna ligger klar. En kjærkommen hvil på øyhoppingsturen i Fosen

Verdi: Aktivitet av middels til stor verdi da det er et spennende tilbud til både fastboende og tilreisende. Ikke eget delområde.

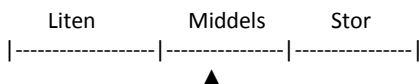

Agdenes kommune

Delområde P Stjørnfjorden mellom Ørland og Agdenes

Fjorden mellom Ørlandet og Agdenes er trafikkert av ferge mellom Brekstad og Medholmen. Trondheimsleia følger fjorden. Det er også trafikk av fritidsbåter på fjorden.

Verdi: Fjorden har middels verdi da den benyttes av et betydelig antall brukere.

Delområde Q strandsonen i Agdenes

Strandsonen er delvis lite tilgjengelig med berg som går bratt i sjøen. Enkelte steder i sør er det slakkere terreng med sandstrand i Sandvika og molo og småbåthavn i Vassbygda. Ved fergeleie (Medholmvika-Brekstad) i nord ligger flere holmer i sjøen; Høggholmen, Medholmen og Ytsholmen. Her er langgrunne sandstrender og dyrka marken stekker seg ned til sjøen. Bortsett fra i Vassbygda hvor det er en del hus og hytter, er det lite bebyggelse i strandområdet.

Verdi: Strandsonen har middels verdi da den har en liten brukergruppe og store deler er lite tilgjengelig.

Friluftsområder utenfor Ørlandet og Agdenes som kan bli påvirket av støy

Det er i kommunene omkring Ørland; i Bjugn, Åfjord, Rissa og på Hitra friluftsområder i fjellet og langs kysten som vil kunne bli sjenert av flystøy og overflyvning. Stillhet er som nevnt en av de viktigste verdiene ved friluftsopplevelsen. Her trekkes det frem de viktigste utfartsområdene som ligger utenfor gul sone, men som kommunen ønsker omtalt da de er av betydning. Det har også vært under planlegging kystnasjonalparker, men foreløpig er ingen verneplan gjennomført. Det er i «54 turer på Fosen», Trondheim Turistforening 2012, beskrevet mange turer til fots, på ski og sykkel samt padleturer. Boken vitner om et rikt friluftsliv og et eldorado av turmuligheter. Vi vil trekke frem enkelt turområder som ikke ligger for langt fra kampflybasen. Fra enkelte områder vil flybasen være synlig og fra andre områder vil flyaktiviteten være hørbar.

Kopparen i Bjugn. Toppen er på 483 moh. og er en karakteristisk rund fjelltopp med en godt synlige kommunikasjonsmast på toppen. Den er et kjent landemerke for skipstrafikken, men også lett gjenkjennelig fra fastlandet. Det går bomvei opp til toppen.

Tønnølsfjellet i Bjugn. Fjellet er en del av et vakkert fjellmassiv med små idylliske vann og fine utsiktspunkter. Ute i havet ligger øygruppen Tarva.

Vallersund og Valsøy i Bjugn. Fra Vallersund går bro over til Valsøy med et registrert verdifullt kulturlandskap. Valsøy er også et mål for padleturer og Vallersund gård er et turmål i seg selv.

Gjølgevatnet og Taksdalsvatnet i Bjugn. De to store vannene egner seg godt til padleturer med kajakk eller kano. Langs breddene er det risset inn hellerisninger av fisk i berget.

Storheia kystnasjonalpark. En kystnasjonalpark er under behandling i Miljøverndepartementet. Storheia er et uberørt naturområde på omkring 50 kvadratkilometer fra fjord til fjell i Bjugn og Åfjord kommuner.

Verdikart for friluftsområder

Figur 4-12 Verdikart friluftsliv, alternativ 1.

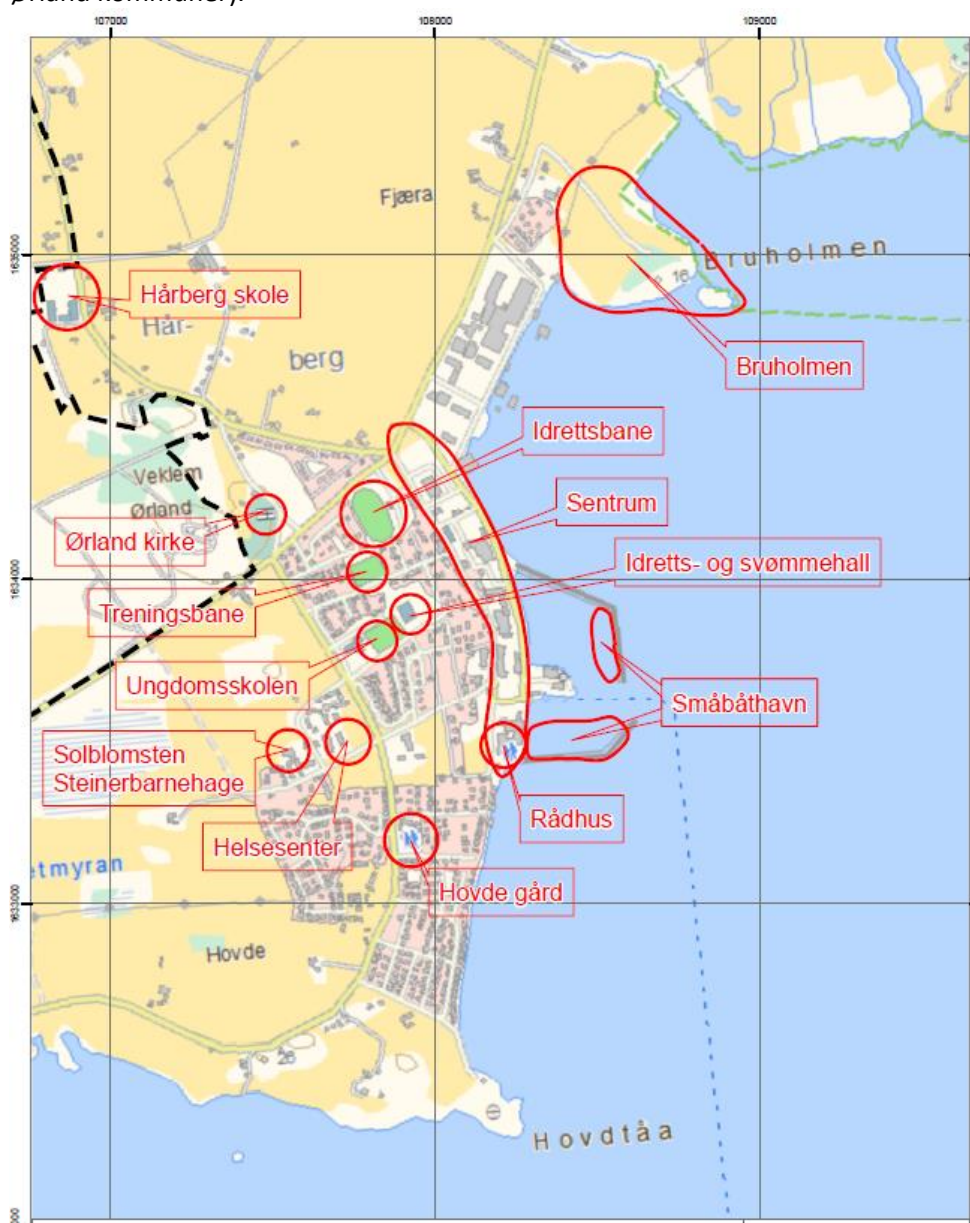
Figur 4-13 Verdikart friluftsliv, alternativ 2.

5 BESKRIVELSE OG VERDIVURDERING AV NÆRMILJØOMRÅDENE

5.1 GENERELL BESKRIVELSE AV TEMA.

Nærmiljøet defineres som aktiviteter og rekreasjon knyttet til bolig og arbeidsplasser, skole og barnehage, myk transport og funksjoner i Brekstad og Uthaug. Gårdsbrukene som er både arbeidsplass og bolig, defineres ikke som egne nærmiljøområder og omtales ikke under dette tema. Konsekvenser for gårdsbruk blir behandlet i rapporten ALM-PLAN-RAP-009 landbruk.

Kommunen har 5130 innbyggere pr. desember 2012. De tre største stedene i kommunen er Brekstad, Uthaug og Opphaug, der Brekstad skiller seg ut som det største. Her finnes de viktigste nærmiljøfunksjoner samlet. De fleste boligområdene er knyttet til sentrene. Ørland og Bjugn kommune har igangsatt en prosess omkring mulig sammenslåing. (Telemarksforskning 2013 Konsekvenser av sammenslåing av Bjugn og Ørland kommuner).

Figur 5-1 Kartet viser nærmiljøfunksjoner i Brekstad.

5.2 VERDIVURDERING

Ingen nærmiljøområder ligger innenfor dagens overflyvningsone, men ligger i hovedsak i gul støysone.

Delområde S Brekstad

Brekstad er kommunesenter på Ørlandet med hovedadministrasjonen for kommunen. Brekstad er også kommunikasjonsknutepunkt for ytre Fosen. Her finnes medisinsk senter, trygdeboliger, sykehjem, svømmehall, idrettsanlegg, regionalt kultursenter, bank, kirke, skoler og barnehager, hoteller, spisesteder og et bredt utvalg av butikker. De største boligområdene ligger i tilknytning til stedet. Ørland Flystasjon, like vest for Brekstad, er kommunens største arbeidsplass og sysselsetter ca. 600 ansatte og 300 vernepliktige.

Hårberg skole dekker Brekstad, Grande, Beian, Garten, Storfosna og Kråkvåg. Skoler og barnehager omtales under eget avsnitt på neste side.

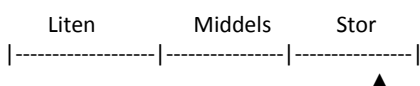

Figur 5-2 Kaffebær langs hovedgaten i Brekstad sentrum.

Figur 5-3 Utsikt fra Viklem og mot Brekstad. Boliger for Forsvaret i forgrunnen

Verdi: Brekstad har stor verdi som senter i kommunen med mange bolig-, service- og kulturtilbud.

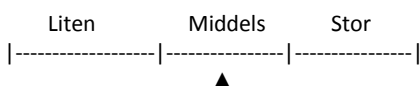
Delområde T Uthaug

Uthaug er i dag et lite samfunn bestående av ca. 456 mennesker (over 18 år i 2011). Det er både fritidsboliger og helårsboliger på stedet. Det er arbeidsplasser knyttet til fiskeribedriften på Holmhaugen. Havnen rommer, i tillegg til fiskeflåten, marina for fritidsbåter. Uthaug har ingen servicefunksjoner lenger. Stedets historie er i dag synlig i den gamle bebyggelsen og mange oppsøker stedet av denne grunn. Sjøgata som følger strandkanten har stor verneverdi. Guldteigbrygga, som tidligere var brukt i forbindelse med sildesalting, fiske og lokal hvalfangst er i dag overtatt av Kjeungen Kystlag og brukes til samlingssted. Det samme er tilfelle for Uthaugsgården, et anlegg av meget stor kulturhistorisk verdi, som også ligger sentralt og rommer museum og utstillinger om sommeren.

Figur 5-4 Fra boliggate og Sjøgata i Uthaug

Verdi: Uthaug har middels verdi. Funksjoner som skole, butikk og post er flyttet, men det er noen arbeidsplasser og flere boliger/fritidsboliger i tilbake.

Skoler og barnehager

Det ligger flere skoler og barnehager innenfor området der det forventes endringer i støynivåer, og det er gjennomført beregninger for å vurdere endringen i støynivå. Både skoler og barnehager bruker Grandefjæra, Hovsfjæra og Bruholmen i undervisnings- og tursammenheng.

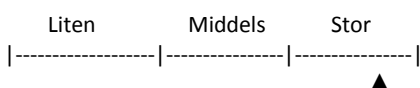
Skoler: **Delområde U Hårberg skole** (256 elever) like ved Porten til kampflybasen, Opphaug skole (190 elever) på Opphaug utenfor influensområdet og **delområde V Ørland Ungdomsskole** (221 elever) i Brekstad. (Fosen yrkesskole er flyttet til Fosen videregående skole i Bjugn).

Kommunale barnehager: Futura barnehage ved Lerberen (150 barn) og Borgen ved Opphaug/ Ottersbo (36 barn).

Private barnehager: Teletunet ved Opphaug (35 barn), **delområde W Marihøna** musikk- og friluftsbarnhage på Grande (30 barn) og **delområde X Solblomsten Steinerbarnehage** i Brekstad (18 barn).

Figur 5-5 Ungdomsskolen i Brekstad med ballbaner like ved og Marihøna musikk og friluftsbarnhage.

Verdi: Skoler og barnehager har stor verdi i nærmiljøet.

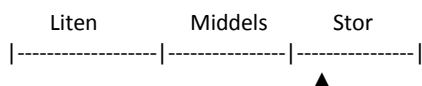
Boligområder

Delområder Y boligområdene er knyttet til tettstedene Brekstad og Uthaug. Disse ligger i dag hovedsaklig innenfor gul støyzone, men deler av Uthaug ligger innenfor rød sone. Boligområdene er klart definerte og avgrenset mot jordbruksområdene omkring. Områdene har gjerne et klart bebyggelsesmønster, og det finnes både eneboliger, tomanns- og firemanns-boliger. De fleste boligene har tilgang til hage og ligger i forholdsvis rolige omgivelser. Det finnes også boligområder på Opphaug, Vassmyra, Bjørkmo, Ottersbo og flere steder i kommunen.

Figur 5-6 Boligområdet i Brekstad med mye lys og luft og boligområdet i Uthaug med nær sjøkontakt.

Verdi: Boligområdene har stor verdi da de er forholdsvis tette, har hager og ligger i nærheten av flere nærmiljøfunksjoner.

Lag og organisasjoner

Det er et rikt og mangfoldig organisasjonsliv på Ørland. Listen over lag og organisasjoner er lang og teller ca. 110 ulike grupper fordelt på idrett og musikk, båtforeninger og havner, grendelag, humanitære foreninger, velforeninger og flere andre. En av de mest aktive er Ørland Ballklubb med 600 unge medlemmer.

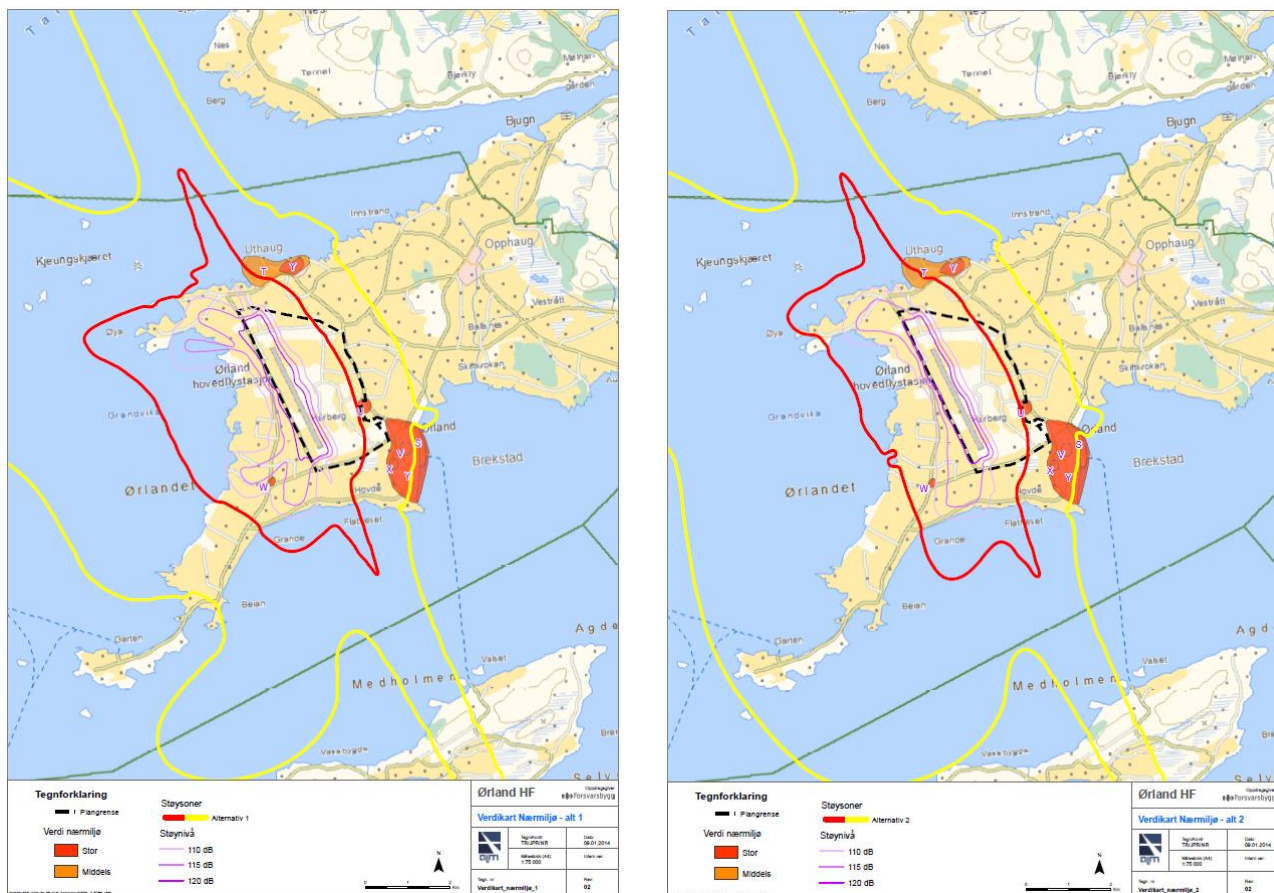
Det er mange aktivitetstilbud for barn, men færre for ungdom. Det finnes få møteplasser og aktiviteter utenfor idrettsmiljøene. Ungdommens hus har få brukere.

Aktiviteter i forbindelse med Forsvaret

Forsvaret er godt integrert i aktivitetene i kommunen og i flere sammenhenger initiativtaker til aktiviteter, f.eks. den årlige åpne dagen på flystasjonen og Ørland golfklubb. Forsvaret er sponsor av f.eks. Ørland Cup (fotball). Både kommunen og Forsvaret er opptatt av at det ikke skal oppstå «gettodannelser».

Inne på flybasen finnes det et treningsstudio som er for Forsvaret. Kommunen ønsker seg også et slikt tilbud til befolkningen.

I enkelte boligområder finnes det flere forsvarsfamilier som er bosatte. Dette kan være en fordel for familier der den ene reiser mye i jobben og et felles miljø kan være en praktisk støtte.

Figur 5-7 Verdikart nærmiljø med støykoter for gul og rød sone, alternativ 1 og 2

5.3 OPPSUMMERING AV VERDI I FRILUFTS- OG NÆRMILJØOMRÅDENE

Tabellen gir en oppsummering av verdi i de omtalte friluftslivs- og nærmiljøområdene.

Tabell 7. Verdi i friluftslivs- og nærmiljøområder

Nr/ kart ref	Delområde	Kommune	Kategori	Verdi KU
A	Grandefjæra	Ørland	Friluftsområde, naturreservat	Stor
B	Innstrandfjæra	Ørland	Friluftsområde, naturreservat	Stor
C	Hovsfjæra og Bruholmen	Ørland	Friluftsområde, naturreservat	Stor
D	Austråttlunden	Ørland	Landskapsvernområde	Stor
E	Austråttlunden golfbane	Ørland	Friluftsliv-/treningsområde	Middels /stor
F	Lerberen	Ørland	Tur- og aktivitetsområde	Stor
G	Rusasetfjellet	Ørland	Turområde	Stor/ middels
H	Rusasetvatnet	Ørland	Turområde	Middels /stor
I	Hoøya	Ørland	Turområde	Middels
J	Kjeungskjær fyr	Ørland		Middels
K	Beian	Ørland	Badeplass, sjøhus	Middels
L	Rønsholmen brygge	Ørland	Ferie- og fritidsanlegg	Middels
M	Garten	Ørland	Sjøhus, fiske, ferge	Middels
N	Brekstad gjestebrygge	Ørland	Gjestebrygge	Middels

				/liten
O	Holnesøra	Ørland	Friluftsområde	Middels
P	Stjørnefjorden	Ørland/ Agdenes	Skipsleia	Middels /liten
Q	Strandsone Agdenes	Agdenes	Friluftsområder	Middels
R	Brekstad	Ørland	Kommunesenter	Stor
S	Uthaug	Ørland	Tettsted	Middels
T	Hårberg skole	Ørland	Skole	Stor
U	Ørland Ungdomsskole	Ørland	Skole	Stor
V	Marihøna barnehage	Ørland	Barnehage	Stor
W	Solblomsten Steinerbarnehage	Ørland	Barnehage	Stor
X	Boligområder	Ørland	Boligområde	Stor

6 KONSEKVENSER

6.1 BESKRIVELSE AV TILTAKET SLIK DET KAN BERØRE FRILUFTSLIV OG NÆRMILJØ

Det er først og fremst støypåvirkning (endring i støynivå) som vurderes å ville endre opplevelseskvaliteter i både frilufts- og nærmiljøområder. Som hovedregel foregår de daglige øktene med flyvninger før og etter lunsj. I helger og om natten skal det i normalsituasjonen ikke være aktivitet. De fleste driver friluftsliv i helgene og om ettermiddagene, og vil således ikke bli påvirket av Forsvarets aktivitet. Friluftsområder utenfor Grandefjæra forventes i framtidig situasjon å få en liten økning i lydnivå, men for de fleste områdene forventes ekvivalent- og maksimalnivå å være sammenliknbart med dagens situasjon. Fraflytting av boliger og gårdsbruk vil kunne sette sitt preg på nærmiljøene.

Det forventes en økning av barn og unge i alle aldergrupper, særlig på barnehage- og barneskoletrinnet. Tiltaket kan også medføre underdekning på skole- og barnehageplasser.

I temarapport om lokal og regional utvikling og arealbruk anslås behovet for flere boliger vil øke fra 40 – 50 pr år til anslått 70 i året som følge av utbyggingen av Ørland flystasjon. Det er i Ørland og Bjugn satt av tilstrekkelig areal til boligbygging i de sentrumsnære områdene i Brekstad og Botngård (Rambøll 2013).

En større og mer sammensatt befolkning kan i en overgangsperiode skape utfordringer med inkludering og integrering i kommunene (Rambøll 2013). Dette kan blant annet påvirke stabiliteten i bomiljøene, skolene og barnehagene.

Selv om det i mange områder er nokså sammenliknbare lydnivå med det man har i dag, vil det også i fremtiden være en motsetning mellom Ørland Våtmarkssenters ansvar for turisme og tilrettelegging av våtmarksområdene, og økt flyaktivitet og støy i de samme områdene dersom nivåene endres.

6.2 BEFOLKNINGSUTVIKLING OG UTFORDRINGER

I 2030 forventes folketallet i Ørland og Bjugn kommuner å være rundt 12000 noe som er ca. 20% høyere enn i dag. De fleste som flytter til kommunene er i aldersgruppen 25 til 40 år. Både antall barnehagebarn og grunnskolebarn forventes å øke. Antallet ungdommer forventes ikke å øke i tilsvarende grad. Også antallet eldre over 70 år vil øke. En større og mer sammensatt befolkning kan skape utfordringer i forhold til integrering. Dette er utfordringer som kommunen må møte med en tilstrekkelig skole- og barnehagedekning, attraktive arbeidsplasser, gode boligtilbud og fritidstilbud.

Hvordan denne befolkningsøkningen vil fordele seg på de to kommunene vil være avhengig av boligtilbud og i hvilken grad kommunene klarer å gjøre seg attraktive som bostedskommuner.

Det vil også være behov for økt barnehagekapasitet, og nye barnehager bør lokaliseres der de tilflyttende ønsker å bosette seg. Det vil også kunne bli behov for økt barneskolekapasitet.

Økt bruk av idrettsanlegg, lekeplasser og andre fritidstilbud kan medføre slitasje og behov for godt vedlikehold for å opprettholde en god standard. Det vil også kunne bli behov for å legge til rette for økt bruk av andre friluftsområder, og dette må sees i sammenheng med at kommunen har lite utmark. Det er viktig at Forsvaret og Ørland kommune får til et godt samarbeid om avbøtende tiltak for frilufts- og rekreasjonsmuligheter i nærmiljøet. Temaet omtales videre under avbøtende tiltak.

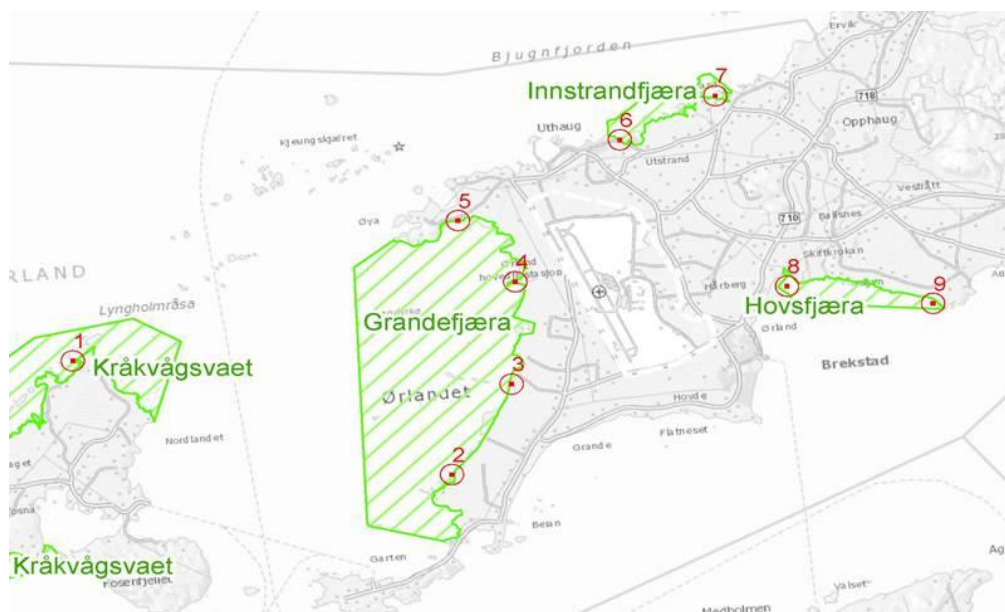
6.3 OMFANG OG KONSEKVENES

Konsekvenser av endret støynivå beskrives ut ifra endring i utbredelse av områder med risiko for hørselsskade og endring i lydnivå ved registrerte friluftslivs- og nærmiljøområder. For delområdene vurdert under er det endring i maksimalnivå som ligger til grunn for vurderingene.

Tabellen viser punktregninger for maksimalstøynivå og ekvivalentnivå for støy i natur- og friluftsområder.

Tabell 6.1 Målepunkter for endring i maksimalstøynivå (MFN DAY) og ekvivalentnivå (LDEN) for friluftsområder.

	2012			Alt.1			Alt.2	
PNum	LDEN	MFN_DAY		LDEN	MFN_DAY		LDEN	MFN_DAY
1	42,4	78,8		48,8	82,7		47,1	79,1
2	52,0	84,7		54,6	90,6		56,5	92,4
3	60,0	90,1		67,4	109,4		60,9	93,8
4	64,8	98,9		69,4	101,9		68,3	101,9
5	59,2	92,0		70,4	114,5		67,4	111,4
6	53,0	85,6		55,1	86,1		55,6	87,2
7	44,5	78,1		46,5	79,3		46,8	78,5
8	48,0	83,1		50,1	84,2		50,5	83,4
9	39,1	75,5		40,8	76,6		41,0	76,6

Figur 6.1 Kartet viser i hvilke områder beregninger for natur- og friluftsområder er gjort.

Tabellen under viser punktregninger for maksimalstøynivå og ekvivalentnivå for nærmiljøområder. I tillegg er det beregninger for Marihøna barnehage og Solblomsten barnehage.

Tabell 6.2 beregningspunkter for endring i ekvivalentnivå nærmiljøområder.

PNum	Gnr/bnr	Bygning	2012		Alt.1		Alt.2	
			LDEN	MFN_DAY	LDEN	MFN_DAY	LDEN	MFN_DAY
1	67/236	Kulturhus	53,4	85,6	53,2	84,4	53,9	85,9
2	67/102	Skolegt. Brekstad	55,7	88,2	55,1	87,4	55,8	85,9
3	68/288	Præstegårdsjordet. Brekstad	53,6	88,5	54,2	86,7	55,1	87,6
4	68/112	Ørland idrettsplass	52,8	87,8	53,8	86,2	54,5	86,8
5	69/14	Hårberg skole	59,2	95,0	60,6	93,5	61,2	93,6
6	69/14	Hårberg skole	58,8	94,3	60,2	93,2	60,8	93,2
7	69/14	Hårberg skole	58,7	94,5	60,1	93,0	60,7	93,1
8	67/135	Ørland u.skole	54,3	87,2	54,3	86,4	55,0	86,8
9	67/122	Videreg. Skole	55,9	88,4	55,4	87,8	56,2	88,5
10	67/69	Fosen yrkesskole	56,6	89,2	55,9	88,3	56,7	89,2
11	64/11	Marilhøna barnehage	57,3	88,8	62,1	100,0	61,1	99,2
12	67/238	Solblomsten barnehage (har b	56,6	89,2	55,9	88,3	56,7	89,2
13	67/158	Barnehage	52,6	85,9	52,9	84,9	53,6	85,3
14	68/360	Barnehage	45,0	80,0	48,0	80,6	48,4	80,6
15	68/306	Ørland kirke	53,5	88,4	54,4	86,6	55,1	87
16	74/299	Sjøgata	57,8	91,9	57,3	91,3	58,5	94,1
17	74/344	Sjøgata	56,7	88,9	58,3	90,9	59	91,8
18	74/25	Uthaug skole	60,9	94,8	63,8	97,3	64,5	97,7

6.3.1 Omfang og konsekvens i friluftsområder

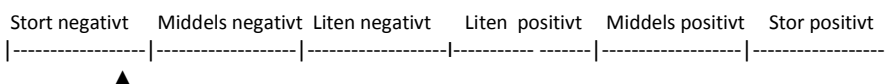
Delområde A Grandefjæra og Grande Amfi

Alternativ 1

Deler av Grandefjæra vil dekkes av område med risiko for hørselskade. Sonen dekker den nordre delen opp til Leirbekkosen, og søndre delen ned til Rauholmøra. Lydnivået kan medføre risiko for hørselskade om det ikke brukes hørselvern. Overskridelse av anbefalt lydnivå i en del av fjæra vil kunne påvirke friluftsopplevelsen for mange når dette sammenfaller med flyvinger.

Endring i beregnet maksimalnivå (MFN): Pkt. 3: + 19,3 dBA – mer enn fordobling i lydnivå.

Pkt. 4: + 3,0 dBA – merkbar endring i lydnivå.

Stort negativt omfang.

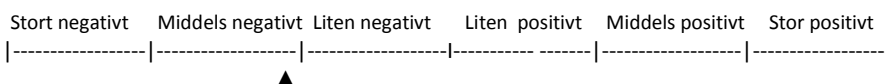
Konsekvens: Stor negativ (---)

Alternativ 2

Mindre deler av Grandefjæra vil ligge i område med risiko for hørselskade. Sonen dekker den nordre delen opp til Leirbekkosen. Lydnivået kan medføre risiko for hørselskade om det ikke brukes hørselvern.

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 3: + 3,7 dBA - merkbar endring i lydnivå.

Pkt. 4: + 3,0 dBA – merkbar endring i lydnivå.

Middels negativt omfang.

Konsekvens: Middels negativ (--)

Delområde B Innstrandfjæra fuglefredningsområde

Fjæra ligger utenfor overflyvningssonene.

Alternativ 1

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 6: + 0,5 dBA – ikke merkbar endring i lydnivå.
Pkt. 7: + 1,2 dBA - knapt merkbar endring i lydnivå.

Intet omfang

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Alternativ 2

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 6: + 1,6 dBA – knapt merkbar endring i lydnivå.
Pkt. 7: + 0,4 dBA - knapt merkbar endring i lydnivå.

Intet omfang

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Delområde C Hovsfjæra fuglefredningsområde og Bruholmen

Fjæra ligger utenfor overflyvningssonene.

Alternativ 1

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 8: + 1,1 dBA- knapt merkbar endring i lydnivå.
Pkt. 9: + 1,1 dBA - knapt merkbar endring i lydnivå.

Intet omfang

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Alternativ 2

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 8: + 0,3 dBA – ikke merkbar endring i lydnivå.
Pkt. 9: + 1,1 dBA – knapt merkbar endring i lydnivå.

Intet omfang

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Delområde D Austråttlunden landskapsvernområde

Delområde E Austrått golfbane

Delområde F Lerberen

Delområde G Rusasetfjellet

Delområde H Rusasetvatnet

Områdene D-H:

Alternativ 1 og 2

Intet omfang.

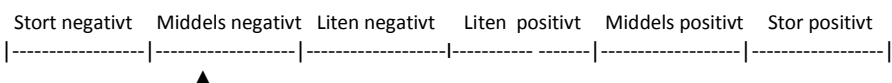
Konsekvens: Ubetydelig (0)

Delområde I Hoøya

Hoøya, med Storhaugen, vil ligge delvis innenfor område med risiko for hørselskade.

Alternativ 1.

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 5: + 22,5 dBA – Mer enn fordobling i lydnivå.

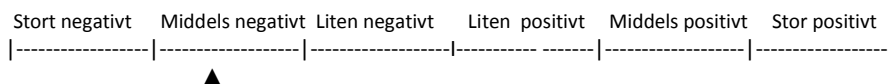

Middels negativt omfang.

Konsekvens: Middels negativt (--)

Alternativ 2

Endring i beregnet maksimalnivå: Pkt. 5: + 19,4 dBA – Mer enn fordobling i lydnivå.

Middels negativt omfang.

Konsekvens: Middels negativt (--)

Delområde J Kjeungskjær fyr

Delområde K Beian

Delområde L Rønsholmen brygge

Delområde M Garten

Delområde N Brekstad gjestebrygge

Delområde O Holnesøra

Delområde P Stjørnfjorden mellom Ørland og Agdenes

Delområde Q Strandsonen i Agdenes

Områdene J-Q

Alternativ 1 og 2

Intet omfang.

Konsekvens: Ubetydelig (0)

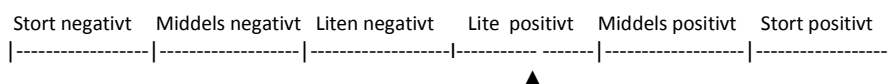
6.3.2 Omfang og konsekvens i nærmiljøområder

Delområde S Brekstad

Brekstad blir liggende godt utenfor område med risiko for hørselskade. Det vil kunne bli en del anleggstrafikk fra havnen og til flybasen. Gjennom Brekstad og til hovedporten er det i dag gang- og sykkelveg slik at myke trafikanter kan ferdes trygt.

Alternativ 1

Endring i beregnet maksimalnivå ved Kulturhuset, ved idrettsplassen og i Skolegata: - 1,2 dBA (snitt) – endring i lydnivå er knapt hørbart.

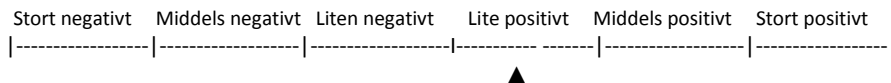

Lite positivt omfang.

Konsekvens: Liten positiv (+)

Alternativ 2

Endring i beregnet maksimalnivå målt ved Kulturhuset og ved idrettsplassen og i Skolegata: - 1,6 dBA (snitt)
– endring i lydnivå er knapt hørbart.

Lite positivt omfang.

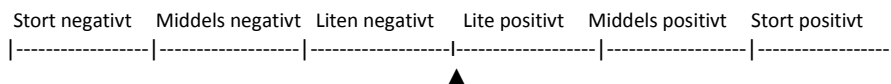
Konsekvens: Liten positiv (+)

Delområde T Uthaug

Alternativ 1

Uthaug vil fortsatt ligge utenfor område med risiko for hørselskade.

Det kan bli aktuelt å frakte masser fra Uthaug havn og til anleggsområdet på flybasen. Transporten vil følge Uthaugsveien. Det er ikke gang- og sykkelveg på strekningen.

Intet omfang.

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Alternativ 2

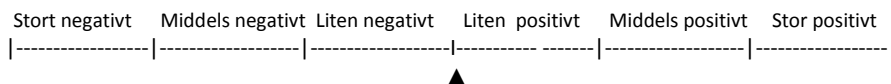
Konsekvensen vil være som for alternativ 1.

Delområde U Hårberg skole

Alternativ 1

Hårberg skole vil fortsatt ligge utenfor område med risiko for hørselskade og ekvivalent støynivå vil i fremtiden ligge på rundt 60 dBA, 1-2 dB høyere enn i dag. Økt støy i friluftsområder som Grandefjæra og Hoøya vil kunne oppleves negativt for barn og unge som bruker områdene i tur- og undervisningssammenheng. Skolen benytter imidlertid Bruholmen og Hovsfjæra flittig og disse ligger utenfor område med risiko for hørselskade.

Endring i beregnet maksimalnivå: - 1,5 dBA – Endring i lydnivå er knapt merkbart.

Intet omfang.

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Alternativ 2

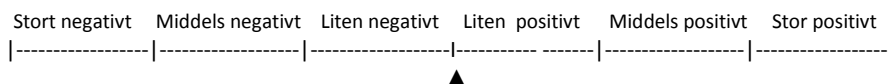
Konsekvensen vil være som for alternativ 1.

Delområde V Ørland Ungdomsskole

Alternativ 1

Ørland ungdomsskole vil fortsatt ligge utenfor område med risiko for hørselskade. Ekvivalent støynivå vil ligge på rundt 55 dB, som i dag. Økt støy i friluftsområder som Grandefjæra og Hoøya vil kunne oppleves negativt for ungdom som bruker områdene i tur- og undervisningssammenheng. Ungdomsskolen er dog ikke den skolen som bruker fjæreamrådene mest.

Endring i beregnet ekvivalentnivå: - 0,8 dBA – Endring i lydnivå er ikke merkbart.

Intet omfang.

Konsekvens: Ubetydelig (0)

Alternativ 2

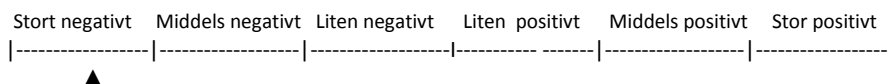
Konsekvensen vil være som for alternativ 1.

Delområde W Marihøna musikk- og friluftsbarnehage

Alternativ 1

Marihøna musikk- og friluftsbarnehage vil ligge svært nær område med risiko for hørselskade, og maksimalt lydnivå kan bli rundt 100 dB. Ekvivalent støynivå vil ligge på 61-62 dB, 4-5 dB økning fra dagens nivå. Økt støy i friluftsområder som Grandefjæra og Hoøya vil kunne oppleves negativt for barn og ansatte som bruker områdene i tursammenheng.

Endring i beregnet maksimalnivå: + ca. 11,2 dBA – Mer enn fordobling i lydnivå.

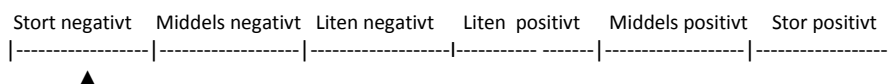
Stort negativt omfang.

Konsekvens: Stor negativ

Alternativ 2

Som for alternativ 1 med hensyn til område med risiko for hørselskade, og ekvivalentnivå.

Endring i beregnet maksimalnivå: + ca. 10 dBA – Mer enn fordobling i lydnivå.

Stort negativt omfang.

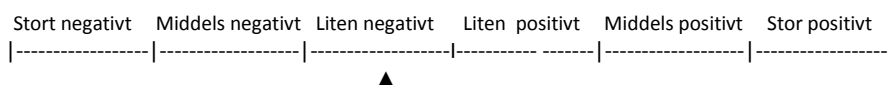
Konsekvens: Stor negativ

Delområde X Solblomsten Steinerbarnehage

Alternativ 1

Solblomsten Steinerbarnehage vil fortsatt ligge utenfor område med risiko for hørselskade. Ekvivalentnivået vil ligge på ca. 56 dB, som i dag. Økt støy i friluftsområder som Grandefjæra og Hoøya vil kunne oppleves negativt for barn og ansatte som bruker områdene i tursammenheng.

Endring i beregnet maksimalnivå: - 0,9 dBA – endring i lydnivå er ikke hørbart.

Lite negativt omfang.

Konsekvens: Liten negativ

Alternativ 2

Endring i beregnet maksimalnivå: + 0,1 dBA – endring i lydnivå er ikke hørbart

Konsekvensen vil være som for alternativ 1.

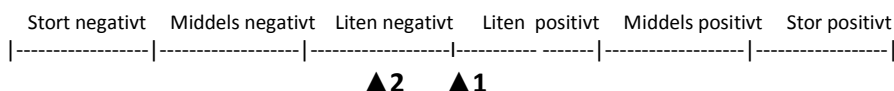
Delområde Y boligområder i Brekstad og på Uthaug

Alternativ 1

Boligområder sør for Brekstad havn og boligområdene øst for Uthaug vil også i fremtiden ligge utenfor område med risiko for hørselskade.

Både i Brekstad og på Uthaug kan enkelte boliger bli belastet med støy og støv fra anleggstrafikk i anleggstiden. Masser og materialer kan bli transportert fra havnene og til flybasen. Da omfanget er lite trekkes det ikke inn i konsekvensvurderingen.

Endring i beregnet maksimalnivå ved Uthaug skole: +2,5 dBA – endring i lydnivå er hørbart.

1 Intet omfang i for boligområder sør i Brekstad.

2 Lite negativt omfang for boligområder øst for Uthaug.

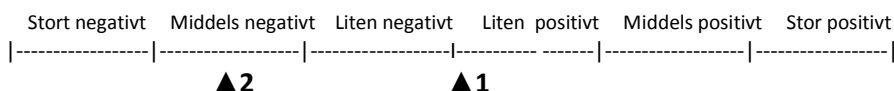
Konsekvens: Ubetydelig i Brekstad (1) **(0)** og liten negativ på Uthaug (2) **(-)**

Alternativ 2

For boligområder sør i Brekstad er situasjonen som for alternativ 1.

Område med risiko for hørselskade vil dekke deler av området med boliger mellom Uthaug og vestover mot Hoøya.

Endring i beregnet maksimalnivå ved Uthaug skole: + 2,9 dBA – endring i lydnivå er hørbar.

1 Intet omfang i Brekstad.

2 Middels til stort negativt omfang på Uthaug.

Konsekvens: Ubetydelig i Brekstad (1) **(0)** og middels negativ på Uthaug (2) **(--)**

6.3.3 Oppsummering av omfang og konsekvens

Tabellen under viser en samlet omfangsvurdering for de 24 friluftslivs- og nærmiljøområdene.

Tabell 8. Omfang av inngrep i delområdene.

	Omfang alt.1	Omfang alt.2
Friluftsområder		
Område A Grandefjæra	Stort negativt	Middels negativt
Område B Innstrandfjæra	Intet omfang	Intet omfang
Område C Hovsfjæra	Intet omfang	Intet omfang
Område D Austråttlunden landskapsvernområde	Intet omfang	Intet omfang
Område E Austrått golfbane	Intet omfang	Intet omfang
Område F Lerberen	Intet omfang	Intet omfang
Område G Rusasetfjellet	Intet omfang	Intet omfang
Område H Rusasetvatnet	Intet omfang	Intet omfang
Område I Hoøya	Middels negativt	Middels negativt
Område J Kjeungskjær fyr	Intet omfang	Intet omfang
Område K Beian	Intet omfang	Intet omfang
Område L Rønsholmen brygge	Intet omfang	Intet omfang
Område M Garten	Intet omfang	Intet omfang
Område N Brekstad gjestebrygge	Intet omfang	Intet omfang
Område O Holnesøra	Intet omfang	Intet omfang
Område P Stjørnfjorden	Intet omfang	Intet omfang
Område Q Strandsone Agdenes	Intet omfang	Intet omfang
Område R Innland Agdenes	Intet omfang	Intet omfang
Nærmiljøområder		
Område S Brekstad	Lite positivt	Lite positivt
Område T Uthaug	Intet omfang	Intet omfang
Område U Hårberg skole	Intet omfang	Intet omfang
Område V Ørland Ungdomsskole	Intet omfang	Intet omfang
Område W Marihøna Barnehage	Stort negativt	Stort negativt
Område X Solblomsten barnehage	Lite negativt	Lite negativt
Område Y Boligområder	Intet omfang (Brekstad) Lite negativt (Uthaug)	Lite positivt (Brekstad) Middels til stort negativt (Uthaug)
Samlet omfang	Middels negativt	Middels negativt

Sammenstilling av konsekvens for de ulike områdene og samlet vurdering innenfor tiltaksområdet

Tabell 9. Samlet konsekvensvurdering for friluftsliv og nærmiljø. I tabellen er de friluftsområder som ligger lengst unna kampflybasen, og hvor det ikke er konsekvenser, sløyfet.

	Konsekvens alt.1	Konsekvens alt.2
Friluftsområder:		
Område A Grandefjæra	---	--
Område B Innstrandfjæra	0	0
Område C Hovsfjæra	0	0
Område D Austråttlunden landskapsvernområde	0	0
Område E Austrått golfbane	0	0
Område F Lerberen	0	0
Område H Rusasetvatnet	0	0
Område I Hoøya	--	--
Område N Brekstad gjestebrygge	0	0
Område O Holnesøra	0	0
Nærmiljøområder:		
Område S Brekstad	+	+
Område T Uthaug	0	0
Område U Hårberg skole	0	0
Område V Ørland Ungdomsskole	0	0
Område W Marihøna Barnehage	---	---
Område X Solblomsten barnehage	-	-
Område Y Boligområder	0 (Brekstad)	0 (Brekstad)
	- (Uthaug)	-- (Uthaug)
Samlet konsekvensvurdering	---/--	--/---

Det er først og fremst støypåvirkning og endring i støy nivå som vurderes å ville endre opplevelseskvaliteter i både friluftsliv- og nærmiljøområder, og spesielt innenfor områder med overflyvning. I disse områdene vil lydnivået være så høyt at det er fare for temporære eller permanente hørselsskader. Som hovedregel foregår de daglige øktene med flyvninger før og etter lunsj. I helger og om natten skal det i normal-situasjonen ikke være aktivitet. De fleste driver friluftsliv i helgene og om ettermiddagene, og vil således ikke bli påvirket av Forsvarets aktivitet. Også friluftsområder utenfor overflyvningssonene vil få et økt støy nivå, men betydelig lavere, og konsekvensene vil derfor være mindre.

Våtmarksområdene på Ørland står i en særstilling og preger landskapet og friluftsopplevelsen for mange brukergrupper. Store deler av friluftslivet er for mange knyttet til strand- og fjæresonen både når det gjelder turgåing, fugletitting, gåse- og andejakt, bading, båtliv osv. Det er også en iboende konflikt mellom Ørland Våtmarkssenters ansvar for utvikling av turisme og tilrettelegging av våtmarksområdene og økt støy i noen av de samme områdene.

Behovet for flere boliger vil øke fra 40 – 50 nye boliger pr. år til ca. 70 pr. år med utbygging av Ørlandet flystasjon. Det er i Ørland og Bjugn satt av tilstrekkelig areal til boligbygging i de sentrumsnære områdene i Brekstad og Botngård (Rambøll 2013). Fraflytting av boliger og gårdsbruk vil over tid kunne sette sitt preg på nærmiljøene.

Kort oppsummert hovedforskjellene på alternativene:

Det er liten forskjell på de to alternativene. For friluftsområder er det først og fremst i Grandefjæra og mot Hoøya det vil være forskjeller. I de fleste frilufts- og nærmiljøområder er endringene i forhold til dagens støynivå små eller ubetydelige, men antall hendelser vil bli tilnærmet dobbelt så mange. Støy fra områder med risiko for hørselskade dekker nordre deler av Grandefjæra og områder sør for rullebanen mot Grande, og alternativ 1 vil dekke et noe større område enn alternativ 2. Beregnede lydnivåer er betydelig høyere i enkelte beregningspunkter i alternativ 1 enn i alternativ 2.

For nærmiljøområder er det Marihøna Barnehage som vil få en merkbar endring i støynivå for begge alternativene med en fordobling av lydnivået. Alternativ 2 vil dekke et større areal mellom Uthaug og Hoøya hvor det ligger enkelte boliger.

7 AVBØTENDE TILTAK

Forslag til tiltak er sortert i tre kategorier. Kategoriene er basert på ansvar for gjennomføring av tiltaket.

- Avbøtende tiltak er konkrete, ofte fysiske tiltak som skal avhjelpe og forbedre en situasjon knyttet til en konkret ulempe og der ansvaret påhviler tiltakshaver. Tiltakshaver vil i denne sammenheng være Forsvarsbygg.
- Forebyggende eller forberedende tiltak er i større grad organisatoriske tiltak som skal legge til rette for en bedre håndtering av en fremtidig situasjon. Ansvarlig for denne gruppen av tiltak kan være tiltakshaver ved Forsvarsbygg, bruker ved Forsvaret, kommunen eller andre organisasjoner som blir berørt av endringene i samfunnet.
- Plantiltak er tiltak som må håndteres i fremtidige planer, enten i samfunnsplaner eller arealplaner. Myndighetene vil være ansvarlig for disse tiltakene, og i stor grad kommunen(e).

Avbøtende tiltak knyttet til landskap vil i mange tilfeller også ha virkning for nærmiljøet.

I henhold til *Forskrift om konsekvensutredninger* kan planmyndighet bestemme at det skal utarbeides et eget *Miljøoppfølgingsprogram (MOP)* med sikte på å overvåke og avbøte vesentlige negative virkninger av prosjektet.

Konkrete avbøtende tiltak:

- Fasadetiltak for boliger, barnehager og skoler m.m. for å oppnå akseptable støynivåer innendørs. Dette er nærmere beskrevet i støyrapporten.
- Trafikksikringstiltak vurderes langs veier med stor anleggstrafikk.
- Varsling av øvelser og annen aktivitet som avviker fra normal daglig drift slik at lokalbefolkningen er forberedt.
- Rutiner for å overholde flymønsteret i de daglige flyøktene.

Forebyggende tiltak:

- Felles aktivitetstilbud for Forsvarets ansatte og lokalbefolkningen.
- God kontakt mellom Forsvaret og det sivile samfunn på Ørlandet slik at støy på uønskede tidspunkt (begravelser, arrangementer på skole og i barnehage m.m.) kan unngås.

Plantiltak:

Økt bruk av og trykk på friluftsområdene ved at det i fremtiden vil bli flere brukere kan imøtekommes ved at det legges bedre til rette for bruk av andre friluftsområder i kommunen. Ørlandet har lite utmark, slik at de områdene som er aktuelle å bruke er desto viktigere.

Konkrete områder som kan tilrettelegges bedre kan være:

- Brekstadbukta og Brekstadfjæra som ligger nær kommunesenteret og kan bli nærturområde for befolkningen i Brekstad. Da det kalkuleres med en større befolkning i Brekstad, vil dette området kunne bli svært attraktivt. Tilrettelegging må avstemmes mot fuglereservatet og utbyggingsinteressene.
- Rusasetområdet med Rusasetvatnet og området rundt Rusasetfjellet. Restaurering av vannet med omkringliggende stisystem er et prosjekt som er viktig å få gjennomført. Her er mulighetene for aktiviteter som turer, fiske og bading. Tilgjengeligheten til Rusasetvatnet og Rusasetfjellet kan bli bedre og det bør vurderes å kople det til Austrått-området med gang- og sykkelveier.
- Borgklingen: I området ved steinbruddet hvor kulturminne Borgklingen ligger, er det også friluftsområder som kunne vært bedre tilrettelagt. Området vurderes å ha et stort potensial for nærmiljøet.
- Austrått er et svært populært område både for lokalbefolkningen og tilreisende. Rehabilitering av de historiske veiløpene og flere ressurser til skjøtsel, kan gjøre området enda mer attraktivt.

8 KONSEKVENSER I ANLEGGSFASEN

Konsekvenser for friluftsliv og nærmiljø i anleggsperioden er først og fremst knyttet til visuell innvirkning, støv og støy. Anleggsområdet samt tilkjøringsvegene og rigg- og deponiområder til anlegget kan først og fremst gi økt belastning på boligområder og enkelte gater i Brekstad, Uthaug og forbi Hårberg skole. Anleggstrafikk kan gi trafikkfarlige situasjoner langs Uthaugsveien, og det er spesielt viktig at barn og ungdom sikres trygg skoleveg. En gang- og sykkelveg langs rv 245 er under planlegging, men finansiering er ikke sikret og den vil ikke være realisert innen anleggsstart. Det er i dag gang- og sykkelveg fra Brekstad til Hårberg skole. Det vises til rapport om anleggsfasen.

9 REFERANSER OG KILDER

Forsvarsbygg. (2013). *Reguleringsplan med konsekvensutredning for Ørlandland flystasjon. Planprogram.*

Asplan Viak. (2013). *Regional utvikling.* Forsvarsbygg

Rambøl. (2013). *Demografi og behov som følge av ny kampflybase.* Ørland og Bjugn kommuner.

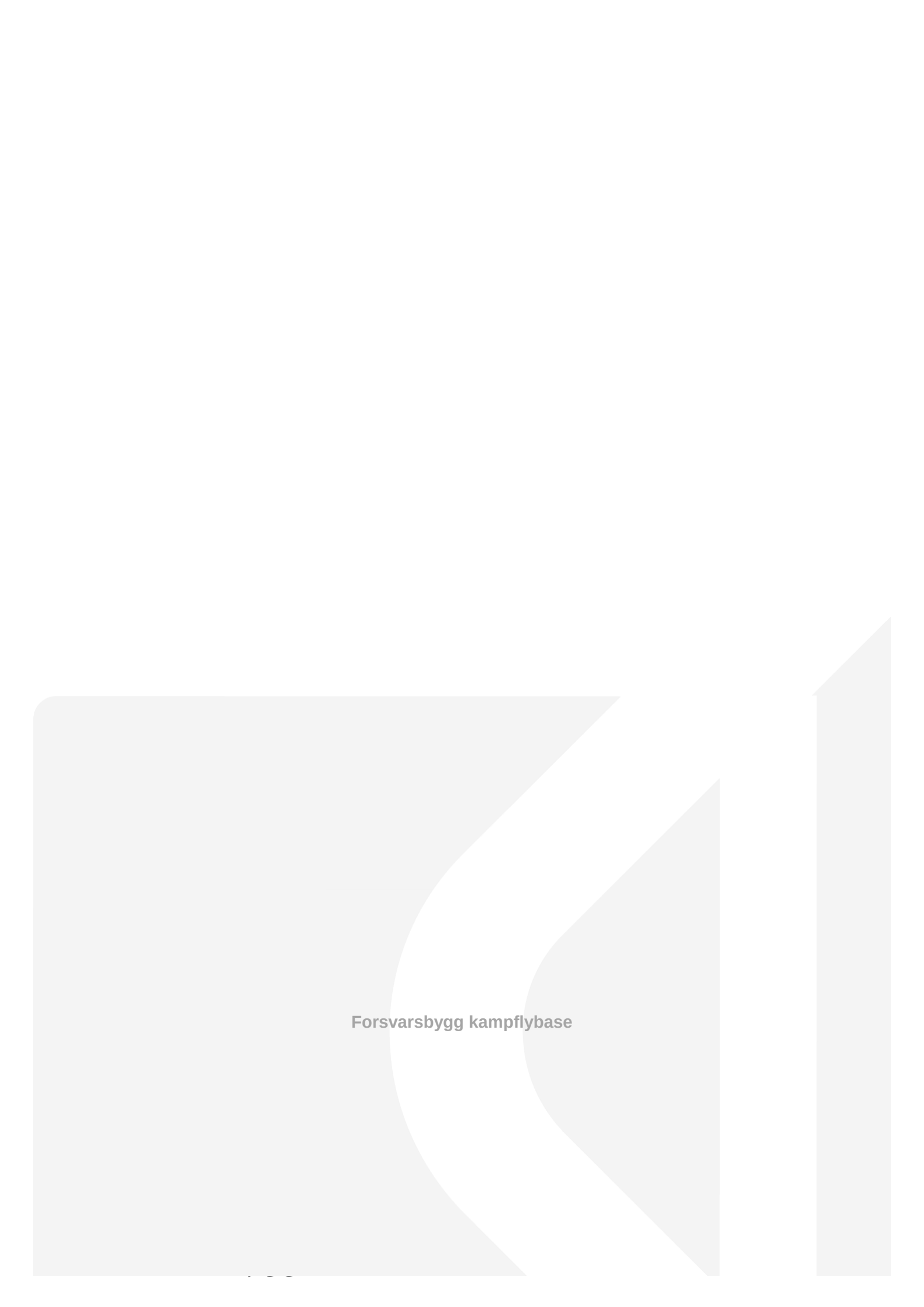
Telemarksforskning. (2013). *Konsekvenser av mulig sammenslåing av Bjugn og Ørland kommuner.* Bjugn og Ørland kommuner

Ørland kommune. (2013). Hentet fra www.orland.kommune.no

Ørland kommune. (2013). *Planstrategi*

SINTEF. (2013). ALM-PLAN-RAP-004-Støy

Muntlig kilde: Karin Størseth. Folkehelse Fosen

Forsvarsbygg kampflybase